

Štev. 10

V Ljubljani, 15. oktobra 1940

Leto 57

VSEBINA. Naselitev karelijskih kmetov. — Mehanizacija v kmetijstvu. — Cene umetnih gnojil. — Nasveti — razgovori — izkušnje. — Sortni poskusi s krompirjem l. 1940. — Ali sejemo pravilno? — Stališče ovsa v kolobarjenju. — Nove vrste rži. — Nagradno tekmovanje za kmetovalce, ki bodo pridelali največ in najboljše pridelke z uporabo apnenega dušika in nitrofoskalom-Z. — Sadimo češplje in slive. — Voluhar, kako živi in kako se zatira. — Kakršno tele, taka krava. — Krompir in pesa kot hrana za molzne krave. — Turšična stebila (koruznica) kot hrana. — Važnost soli. — Črni oreh. — Nekaj novih misli. — Nasveti nerednim zadružnikom. — Tržno poročilo.

Naselitev karelijskih kmetov.

Po sklenitvi miru z Rusijo je morala Finska zmagovalki odstopiti deželo Karelijo iz katere se je vse prebivalstvo, okoli 450.000 duš, prostovoljno izselilo v domovino. Prebivalstvo mest, 80 — 100.000 duš, bo zopet naseljeno v mestih. Večje težave pa ima država s kmetijskimi rodbinami, za katere se mora zemlja še le pridobiti.

Toda Finska ima v kolonizaciji že bogate skušnje, saj je po svetovni vojni izvedla temeljito agrarno reformo. Po statistiki iz leta 1901. je le 23% vseh kmetijskih rodbin posedovalo lastno zemljo, 34% jih je bilo najemnikov veleposestniške zemlje in 43% je bilo poljedelskih delavcev. Leta 1918 se je s posebnim zakonom omogočilo, da so najemniki prevzeli do takrat najeto posestvo v svojo posest. Do konca leta 1938 je tako prešlo v kmetjsko posest 119.583 bivših najemniških posestov. Razen tega se je od leta 1925 do 1938 izvajalo naseljevanje na novo pridobljeni zemlji, ter je tako vsega naseljeno 1.044.625 ha. Organizirano je na novo 23.544 kmetij, ki se lahko vzdržujejo od lastne proizvodnje, 13.168 polkmetij z največ 2 ha zemlje in 15.505 naselbin delavskih družin, ki imajo le hibiš z vrtom. V letih od 1910 — 1930 se je zmanjšalo število najemnikov od 19,8% na 5,6%, kmetijskih delavcev od 41,5 na 32,4, nasprotno pa se je povečalo število posestnikov zemlje od 38,7% na 62%. Število kmetijskih obratov z manje kot 0,5 ha oranice je zmanjšano za 80%, a onih z več kot 1,5 ha pa je

naraslo za 52.560. V letih od 1920 — 1938 je za kmetijsko proizvodnjo na novo pridobljeno 593.020 ha. Zato se je Finska pred vojno z Rusijo že skoro sama prehranjevala, ker se je kmetijska proizvodnja toliko povečala.

Sedaj je za naselitev karelijskih kmetov treba najti zemljo za 60 tisoč rodbin. Nove kmetije naj imajo največ 15 ha obdelovalne zemlje in toliko gozda, da letni prirastek lesa ne preseže 75 m³. Gozdov primanjkuje in radi tega bo vsaka kmetija dobila tudi še pravico, da sme sekati v državnih gozdovih. Upoštevajoč izkustvo, da so na vasi potrebne tudi delavske rodbine, ki najdejo svoj zaslužek na večjih kmetijah, pri javnih delih in kot kmetjski obrtniki, bodo med prave kmetije razvrstili tudi potrebna mala posestva z največ 2 ha obdelovalne zemlje, da bo tudi tem potrebam zadovoljeno. Preseljevanje bo stalo od 10 do 15 milijard finskih mark, ki se bodo z obdavčenjem premoženja vsega prebivalstva dobile. Naseljenci bodo sprejemali tudi posebne nagrade za one površine zemlje, ki so bile do sedaj nerodovitne, pa so jo s svojim delom spremenili v oranico. Naseljenec mora s temi deli početi v 14 dneh potem, ko je dobil zemljo dodeljeno. Še le kadar je zgradil potrebna stanovanjska in gospodarska poslopja in zemljo obdelal, bo država tudi zemljeknjižno določila obseg kmetije, vrednost posestva in višino davka. Kot lastnica bo v zemljiški knjigi vpisana država. Čez 5 let

poskusne dobe pa se lastninska pravica prenese na naseljence. Teh 5 let bo kmet užival posestvo brez plačanja najemnine in davkov.

Za naselitev kmetjskih beguncev je potrebno 240.000 ha zemlje. Ker znaša posest države, industrije, občin in cerkve okoli 10% vse finske zemlje, pride ta zemlja v prvi vrsti v poštev. Tudi od večjih posestev se bo nekoliko zemlje v to svrhu odvzelo. Tako pride v poštev 832 kmetijskih obratov z več kot 100 ha in 2865 obratov z več kot 50 ha plodne zemlje, ki imajo skupno 325.222 ha njiv. Naselitev se bo tako izvedla, da se bodo rodbine iz iste vasi tudi v novih krajih v sosedstvu naselile, da se očuva vaška skupnost, od katere se mnogo pomoči pričakuje pri velikem obnovitvenem delu.

Način, kako Finska rešuje svoje agrarno vprašanje, je lahko v zgled marsikateri drugi državi. Tudi pri nas bomo morali resneje razmišljati o izsuševanju močvirij in o preobrazbi nerodovitnih zemljišč v plodna polja, če bomo hoteli zadostiti veliki potrebi, ki jo vedno bolj občutimo vsled prenaseljenosti na vasi. Z izvedbo agrarne reforme takoj po končani svetovni vojni se ne moremo postaviti, pa tudi o rezultatih kolonizacije v južnih pokrajinah se ne slišijo najpovoljnejše vesti. Ali ne bi bilo umestno, da se določijo smernice, po katerih bi se, po zrelem proučevanju izvedb sličnih kolonizacij drugod, bodoča kolonizacija pri nas tako izvedla, da ne bi zopet ustvarjali življenja nezmožnih gospodar. edinic? Ker se

mного govori o velikih melioracijskih delih in vsotah, ki se nameravajo za to utrošiti, bi bilo vsekakor potrebno že sedaj napraviti načrt, da se ne bi denar pozneje nekoristno trošil.

Mehanizacija v kmetijstvu

Né glede na vojno, se v raznih državah nadaljujejo naporji za doseg čim boljše tehnične opreme v kmetijstvu. Kmetijsko ministrstvo v Litvi je stavilo v to svrhu velika denarna sredstva na razpolago. Pri nakupu strojev dobijo kmetje od 25 — 75% kupnine povrnjene kot podporo od države. Pri nakupih za združno uporabo se pa zadrugam povrne 50% kupnine.

V Bolgariji je kmetijski minister poročal v Sobranju, da je bilo začetkom leta 1939 v deželi okoli 8500 sejalnih strojev v uporabi. Da se je to število nabavilo, rabilo se je 30 let, čeprav je vsak kupec dobil podporo 2000 Levov. V letih 1939-40 pa je v državo uvoženo 18.000 sejalnih strojev in oddanih kmetom. Leta 1941 bo Bolgarija razpolagala z okroglo 26.000 sejalnimi stroji kar bo zadostovalo, da se vse zemlje v žitorodnih krajih z njimi posejejo. Razen sejalnih strojev je Bolgarija nakupila leta 1939 okoli 95.000 plugov. Pred tem je bilo v rabi okoli 280.000 plugov. Nabavka zadnjega leta je torej znašala eno tretjino prejšnjega stanja. Tudi razne druge manjše stroje Bolgarija v velikih količinah nabavlja.

Kmetijsko ministrstvo Grčije je sklenilo nakupiti 1300 sejalnih strojev, ki se bodo oddali kmetovalcem po znižani ceni. Carine so osvobojeni vsi stroji, katere uvozijo za druge.

Tudi na Madžarskem se razpravlja o potrebi osvoboditve carine za nekatere poljedelske stroje. Znano je, da razpolaga ta država z močno industrijo za kmetijske stroje, ki jih tudi v veliki količini izvaža. Zato je zelo značilno, da se kljub temu na njenih merodajnih mestih razmišlja o takšnih merah, ki naj povečajo možnosti mehanizacije v kmetijstvu.

Pri nas se o tem malo resno razmišlja in stori. Znana je velika debata, ki se je razvila, ko je kmetijsko ministrstvo hotelo ukiniti carino na pluge, čeprav ni nobena tajna, da domača industrija ne producira niti toliko, kolikor znaša samo enoletna potreba, radi obnove iz-

rabljenih plugov. Razen nekoliko večje nabavke trijerjev, ki jih je uvozil pred leti in potem po zmerljivih cenah razdelil kmetom Prizad v zadnjih letih nismo pri nas nič

slišali o pospeševanju mehanizacije v kmetijstvu. Vse kar se je v tem pogledu pri nas storilo, je pripisati podvzetnosti poedincev in propagandi zadrug.

Cene umetnih gnojil.

Nedavno je bila pri Direkciji za prehrano v Beogradu konferenca zastopnikov kmetov in tovarn umetnih gnojil, ki je imela nalogo, razmotriti vprašanje, kako bi se povečala potrošnja umetnih gnojil in s tem povečala poljska proizvodnja. Iz referata zastopnika kmetijskega ministrstva namreč izhaja, da naša država potroši najmanje umetnih gnojil v Evropi. Celo Grčija uporabi 26-krat večje količine kot mi. Glavni vzrok mali uporabi umetnih gnojil je visoka nabavna cena. Tako so znašale koncem leta 1938 nabavne cene z vsemi stroški vred, fr. postaja kupca, pri vagoni dobavi:

Jugosl. Nemčija Italija Franc. dinarjev.

superfosfat 16%	103.50	77.50	68.—	58.—
Thomasova žlin.	98.—	66.—	—	23.—
Kalijeva sol	164.—	78.50	127.—	64.—
Apneni dušik	180.—	146.—	165.—	—
Čilski soliter	270.—	151.—	—	152.—

V nadrobni prodaji so seveda te cene še večje. Če bi preračunali, koliko mora kmet svojih proizvodov prodati v naši ali drugih državah, da nabavi umetna gnojila, bomo ugotovili, da je naš kmet plače-

val 2½ do 3-krat večjo ceno kot kmet v zapadni Evropi. Od leta 1938 pa je cena gnojilom narasla pri nas, med tem ko je drugod, posebno v Nemčiji ostala skoro ista, tako da znaša razlika v škodo našega kmeta še mnogo več.

Zanimivo je, da se nekatera gnojila, ki se pri nas proizvajajo, prodajajo v državi skoro po dvojni ceni v primerjavi s ceno, katero dobi tovarna pri izvozu. Radi tega ni čudno če se tega gnojiva pri nas ne proda niti 5% od onega, kar ta tovarna proizvodi. Ravnotako niso upravičene visoke cene nekaterim gnojilom, ki jih izdelujemo v državi iz uvoženih surovin, ali pa onih, ki jih že gotove uvažamo, pa stanajo v drugih evropskih državah, ki so tudi navezane na uvoz, neprimer- no manje.

Konferenca je sklenila predložiti vladi celo vrsto predlogov, ki pa prav za prav predstavljajo že stare zahteve kmetovalcev in jih ne bomo ponavljali, ker so itak znane. Stvarnega rezultata pa še konferenca ni rodila, ker niti niso producenti cene gnojilom znižali, niti niso napravljene ukrepi, da bi se olajšala nabava gnojil kmetom.

Nasveti — razgovori — izkušnje.

52. K člankom v Kmetovalcu št. 9. »V svrhu boljšega obdelovanja zemlje moramo pritegniti v bodoče večje število krepkih delavcev«.

Kadar je največ dela ne dobiš niti slabega, kaj šele krepkega delavca. V nekaterih državah mora imeti vsak uradnik eno leto praktičnega dela na kmetiji poprej ko je sprejet v javno službo. To se da urediti brez vsakih stroškov. Na ta način dobi vpogled v kmetijsko življenje, in mogoče malo več spoštovanja do tistih, ki pridelujejo vsakdanji kruh. To bo posebno važno za bodočnost, ko kmet itak ne bo mogel več šolati svojih otrok. Imeli bomo večino uradništva, tudi kmetijskih strokovnjakov, meščanskega pokolenja.

Vsak brezposelni bi moral imeti dokaz triletno službo na kmetiji. Šele potem si pridobi pravice, ki se tičejo brezposelnih.

Na kmetijah bi se smeli oglasiti za podporo, hrano ali prenočišče, samo tisti, ki so kdaj delali ali služili na kmetijah. Drugi se naj oglasijo vsak pri svoji stroki. Če ima država dolžnost skrbeti za brezposelne, ima tudi pravico, da zadevo uredi v splošno korist.

»Zlasti za jesensko oranje njiv naj se da kmetom traktorske pluge.« To bi bilo dobro, praktično in za sedanje razmere od velik e važnosti. Vol da meso ali delo, krava mleko ali delo, oboje obenem ne. Če se razbremení goveja vprežna živina, bi bilo več mesa, več mleka, ker bi se boljše in že v jeseni zoralo. Bilo bi vseh pridelkov več kakor običajno. Oblastne proračune bi to niti preveč ne obremenilo, ker bi vsak plačal primerno odškodnino. Do konca vojne in še dalje bo Evropa odrezana od prekomorskega uvoza. Potem bomo navezani edino na to kar

bomo sami pridelali. To jasno dokazuje, da je zadostna prehrana vseh drugih stanov odvisna od zvišanja kmetijskih pridelkov. Zato naj merodajni zaenkrat prenehajo z dobrotohnimi teoretskimi nasveti, in naj podpirajo kmetijski stan v njegovem stremljenju po zvišanju pridelkov, dejansko in praktično, da bo zagotovljen takojšnji uspeh.

Zetni kraji Prekmurje, mursko in dravsko poječ imajo zelo zapleveljene njive, ker se semensko žito slabo ali nič ne čisti. Sr. kmet. referent naj bi imel na razpolago najmodernejšo čistilno napravo z motorjem za pogon in prevoz. Obč. uprava bi poskrbela, da se mora vso semensko žito očistiti. Praktično urejeno bi to ne obremenilo premočno oblastni proračun, ker bi se čiščenje plačalo. Čiščenje in razkuževanje semen, oranje s traktorji, to bi bilo praktično koristno delo za povzdigo pridelkov, bolj kakor različne statistike, katere z daleka ne odgovarjajo resnici. Pri današnjih razmerah je tudi popolnoma nemogoče izdelati točno statistiko. Dokler ne odpravimo okostenelega birokratizma, je vsak napredek zadušjen v početku.

»Predvsem bi rad opozoril: na uporabo umetnih gnojil, strojno setev, selekcionirano seme in razkuževanje semen.« Pisali so, da bodo umetna gnojila cenejša, so se pa le podražila. Kakšni so proizvodni stroški različnih umetnih gnojil ni znano, o tem se ne piše. Na vsak način bi morali v teh razmerah, ki so in ki nas čakajo, vsi merodajni poskrbeti za zvišanje pridelkov tudi s tem, da bi na kakršenkoli način primogli k večji uporabi umetnih gnojil. Kmetom naj bi se dalo umetno gnojilo na up in bi ga plačali pri prodaji dotičnih pridelkov.

Marsikdo si želi strojno setev. Pri tako razkošanem posestvu, kakor ga imamo ponekod, je nemogoča. O zlaganju zemljišč se precej govori in piše, kaj stvarno praktičnega se ne ukrene. Zakaj? O tem naj vsaki sam razmišlja, si razloži in najde primeren zaključek.

Odlirano prvovrstno seme se težko dobi. Dobava ni urejena. Če si ga kdo preskrbi, se mu lahko zgodi tako, kakor je opisano v Kmetovalcu št. 8 pod 39. Ko sem pred več leti naročil semensko pšenico iz spodnjih krajev, sem dobil še zraven prašno pšenično snet, katere do takrat pri nas še sploh ni bilo, in tako je marsikdo oplašen — razočaran.

Kjer je razširjena trda (smrdljiva) pšenična smet, tam pač naj vsak razkuži seme. Sredstva niso draga, postopek ni težaven. Kjer mlatijo pogonske mlatilnice obstojli daleč naokoli možnost, da je vsa pšenica okužena.

»Kdor je prisiljen po koruzi sejati pšenico, naj pusti zemljo 10 do 14 dni ležati preorano, ker se mora sesesti.« S setvo

smo večinoma pozni in vsak gleda, da spravi seme v zemljo kar najhitreje. Težek valjar stisne zemljo. To orodje bi naj imele kmet. podružnice. Dober je valjar domačega dela iz trdega lesa in primerne teže.

»Navaditi bi se morali sekati koruzovino z ostrimi motikami.« Sekali smo dosihmal s srpom — sekačem s slokim nožem na drogu, ali s malo koso za resje. Čim sem čital, sem vzel takoj male motike za sajenje fižola, — jih sklepal na železnem tnalu (ambos) in spillil. Izborno, da ni mogoče boljše, gre to delo od rok. Malo mi je težko, da mi takšna preprosta reč ni prej padla v glavo. Opravičujem se s tem, da še nisem koruzovine sam sekal in zato o tem delu ne razmišljal. Tu se vidi, da imajo nasveti tu in tam le kakšen uspeh.

Sončnice smo sekali z ostro rovnico, s katero se delo dobro in snažno opravi. Prej se je večkrat kdo ranil na ostrí koruzovini ali sončnici, kar je s tem načinom sekanja, gladko pri zemlji, izključeno. Koruzovino vežemo s škopom. Delamo male snope, da gredo celi v slamoreznicu in jih ni treba razvezovati.

Krompir. »Po splošnem mnenju lahko pričakujemo nadpovprečni donos.« Pri nas ga imamo $\frac{1}{4}$ na kompostu gnilega — $\frac{1}{4}$ na pol gnilega, katerega obrezujemo in krmimo svinjam, $\frac{1}{4}$ je drobnega in objednega. Shranili smo ga komaj $\frac{1}{4}$. Kogar sem vprašal povsod enako. Kje je tisti srečni kraj, kjer imajo nadpovprečni donos dobrega jedilnega krompirja, da si naročimo seme?

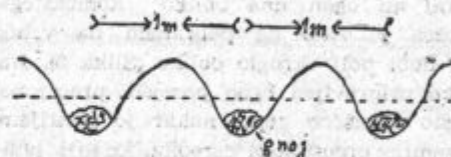
53. Ječmena sem vsejal 23. IX. Preračunano na 100 kg ječmena sem vzel: 20 kg kalijeve soli in jo raztopil v 20 l tople vode, polil po ječmenu in dobro premešal. Nato sem polagoma nasul 100 kg kostne moke in tako dolgo mešal, da je bilo vse enakomerno suho in takoj vsejal. Ječmen je lep in gosto vzklil.

54. Živina še ni bila nikdar, kar pomnim, tako ješča kakor letos. Kadar smo krmili sveži otavič (tretja košnja) druga leta je živina napravila vedno veliko zjedi, katere sem potem sušil. Letos mešam med travo še nekaj ječmenove slame in v jaslji ne ostane nič. Ko smo koruzo okozuhali, sem mešal eno tretjino ličja med travo, vse je šlo v slast. Druga leta sem imel vedno sitnosti s sušenjem ličja, katerega je tolikokrat zmohilo, da je bilo samo za steljo. Ko smo koruzovino spravili v kozolec sem narezal nekaj snopov in zmešal s travo. Vse poje živina, ostane samo nekaj krceljnov. Dokler bo košnje trave, bom kar mešal vmes koruzovino, da si prihranim slamo. Druga leta sem porabil vso koruzovino za steljo.

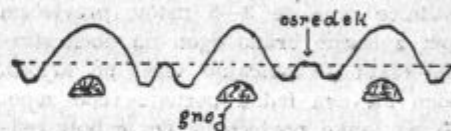
55. Kmetovalec št. 6 pod 27. Dobra in izdatna krma. Na to pobudo sem posejal 30. VII. po pšenici: 5 kg inkarniatke, 6 kg ozimne rži, 4 kg zimske grašice. Jare rži ni bilo nikjer za dobiti. Drugo leto si jo bom preskrbel. Danes je ta zmes lepa in tako gosta, da bi jo kača ne prelezla in bo dala za seda jv jeseni prav obilno košnjo in čez leto še eno; zemljo sem popapnil po brazdah. Ajde ne sejem več, ker mi je komaj vsakih 7 let dala več kakor sem vsejal, delo pa nas vedno bolj tlači, ker ni delavcev. Goričan.

56. Strniščna repa. Na vprašanje g. Goričana v 9. št. Kmetovalca (št. 46. nasveti — razgovori — izkušnje) hočem opisati

1.slika.

2.slika

3.slika

4.slika.

Oranje na ogne (kraje) za strniščno repo. Črtkasta ravna črta kaže površino strnišnega polja.

1. Polje z razori od osipalnika z gnojem na dnu.
2. Zaoran gnoj z osredki med ogoni po prvem branjanju.
3. Z zemljo od osredkov zagrnjena setev strniščne repe.
4. Pobranana, ozir. z motikami okopana in oplevljena repa na ogonih. Pikčasta črta kaže koliko zemlje je odgrnjeno v razore.

Širina ogonov od 1 m je odmerjena po širini razdalje na vozovih, da pri spravljaju repe kolesa tečejo po razorih.

moje izkušnje. Na ljubljanskem Posavju (krajci med Smarno goro in Zalogom) se je že skoraj povsod opustilo staro oranje na ozke kraje (ogone). Večinoma se orje na široko (leho), kar je tudi za večino sadežev najbolje. Tudi jaz sem se rad oprijel novega oranja, toda radi lažjega in hitrejšega obdelovanja strniščne repe, pa sem le raje pri tem sadežu ostal pri starokopitnem oranju na ozke kraje. Način priprave zemljišča, gnojenja in obdelovanja pa bi bil na kratko sledeči.

Ako je bila pšenica posejana na leho, potegnem po strnišču 1 m na široko vsak sebi jarke z ospalnikom kakor se ponekod še uporabljajo za osipanje koruze ali krompirja itd. V »razore« potrosim gnoj, nakar ga takoj zaorjem. V to svrhu potegnem na vsaki strani razora po eno ozko brazdo tako, da ostane med brazdami precej osredka (odmetka). (Slika 1). Kraj ali ogon ima obliko koničastega stožca in zato ga pobranam na vrhu, da dobi bolj okroglo obliko (Slika 2). Na tako pripravljen ogon posejem precej na gosto strniščno repo, nakar jo pokrijem z zemljo preostalega osredka, ki jo s plugom prevrnem na setvo. Ogón je po tem ponovnem oranju precej vzdignjen (Slika 3). Po treh tednih po setvi, kadar imajo rastišnice repe že 3—5 listov, prevlečem zopet z leseno brano ogón na obeh straneh, kakor se običajno vlačí po krajih. Teden ali dva tedna pozneje repo zopet bolj na lahko povlečemo, če je bolj redka. Ako pa je gosta, jo še ročno razredčimo. Rastline repe naj bodo vsaj 50 cm ena od druge, bolj redka bo še boljje uspevala. Kdor jo drugič ne povleče z brano, jo lahko tudi z motiko okopava. Stori to tako, da samo vleče zemljo v razor in tako repo očisti plevela in jo osvobodi zemlje. (Slika 4). Z okopavanjem in pletvijo, odgrebemo mnogo zemlje v razor. Repo s tem močno omajamo. Prvi dan leže rastline vse križem, toda že drugi dan se vzdignejo in repa lepo raste naprej. Stari ljudje pravijo: »Repa mora biti devetkrat obrnjena (zasukana) če hočeš, da bo debela.« Izkušstvo namreč pravi, da se mora zemlja okoli strniščne repe odgrniti, ker le takrat se korenina pravilno debeli v velike glavice.

Strniščno repo sem sejal tudi na ravno polje (leho). Spoznal pa sem, da jo je bilo zelo težko okopavati in pleti, še težje pa osvoboditi od zemlje. Kolikor se je zemlje od repe odrinilo, toliko je bilo jame okoli nje. Če je po pletvi padel dež in je bila zemlja premočena, je bila repa zopet toliko zadelana v zemljo, da se že v naprej ni moglo pričakovati povoljnega uspeha. Na ogone vsejana repa pa ostane tudi po hudem dežju prosta zemlje, ker gre ves odtok v razor.

Avšič Anton.

57. **Ensiliranje zrele koruznice.** Kot odgovor na vprašanje 45. v 9. številki »Kmetovalca« bi omenil sledeče:

Leta 1938 mi je z gospodarskim poslopjem vred zgorel večji del sena. Otave radi hude suše ni bilo in zato je bila cena krme občutno visoka. Z zavarovalnico sem si jedva nakupil toliko slavonske kisle krme, da sem prezimil konje. Za govedo pa ni ostalo ničesar drugega v izgledu kot kisla krma.

Toda kaj kisati, ko je nalašč za ensilazo vsejana kuruza radi suše obetala komaj slabo tretjino pričakovane količine zelene mase?

V tej stiski sem se oprijel misli, kisati zrelo koruznico — in šlo je. Sedaj na ta način stalno napolnim vsaj eno jamo in vedno z uspehom. Delam pa takole:

Koruznico je treba posekati takoj, ko so stroki pokrhani in je torej še kolikor toliko sveža. Režemo jo takoj in to kolikor mogoče na kratko. Nikjer ni tako važno, da je krma, namenjena za kisanje, kratko zrezana, kot pri zreli koruznici. Kosci stebel so že trdnjši in se ne stisnejo radi, kot zeleni, zato morajo biti kar se da kratki, da zadelaajo najmanjše medprostore v jami. Mi režemo na 1—2 cm dolžine. Med tlačenjem polivamo in solimo. Solimo bodisi tako, da natresemo na vsako 5 cm debelo plast koruznice štiri pesti rdeče soli in od časa do časa poškopimo z mlačno vodo, na 1 predal (9 m³) 8—10 vrtin škropilnic ali pa tako, da sol raztopimo v vodi in zalivamo s to slanico. Obnese se eden in drugi način. Težko je, natančno opisati potrebno količino vode. To je stvar občutka in vsakokratne potrebe, ker je potrebna količina vode odvisna od svežosti koruznice. Čim krajše je koruznica zrezana, toliko večja je površina stržene koruznice, ki lahko vsesava slanico, toliko več lahko vpije vlage in toliko mehkejša postane.

Da je potrebno močno tlačenje in skrbno izvršen zapor jame pred zrakom nočem posebej omenjati.

Med koruznico dajemo malo trave, repice, mlade koruznice ali prepuljene repe (pri tem pazi, da ne pride v krmo cela majhna repa, ki jo živina celo golta in se ji lahko zatakne, kot se je to pri nas zgodilo), vrtno odpadke in sl.

Zadostuje že 20% druge zelene snovi, da je krma prav dobro uporabna.

Živina je doslej prav rada žrla tako pripravljeno ensilazo, ki je sicer le zaslina, toda zdrava okusna in dosti redilna krma.

Leta 1938. sem pokrmil 36 m³ take krme. Živina vso zimo ni dobila drugega v jasli kot zjutraj šop rezane slame in ves dan samo ensilazo.

Pri tem je ostala mlečnost zadovoljiva, zdravje in prebava živine pa sta bila vedno dobra in v redu. **Ferdinand Trenz.**

58. **Reklamacije.** Dostikrat se zgodi, da prigovarjamo nakupljenemu semenu ali sadikam in dolžimo dobavitelja, češ da nam je poslal slabo blago. Ne pomislimo pa, da je mogoče tudi naša krivda, če seme ne klije, ali sadež ne uspeva. Na pogreškah, kako se ne sme delati, se celo življenje učimo, in zato bom opisal slučaj, ki se je dogodil nekemu višjemu državnemu uradniku, ki ima posestvo zelo daleč in mora oskrbovanje prepustiti nameščencu.

Saj mladci je nakupil 188 sadnih drevesc in jih predal oskrbniku, da jih zasadi. Kakšna navodila mu je dal, ni znano, zanimivo pa je, kakšno je bilo stanje nasađa v septembru, ko je strokovnjak zasadičev pregledal, potem ko je lastnik vso krivdo za neuspeh pripisoval drevesnici češ da mu je dobavila po mrazu oškodovane drevesca.

Od 188 drevesc je bilo popolnoma suhih 11 komadov in sicer od pritličnih jabolk in hrušk 8 komadov, od visokodebelnih pa 2 jabolki in 1 hruška. Vsa ostala drevesca kažejo izredno slabo rast, čemur je vzrok skrajno površna saditev. To je opaziti že na tem, da drevesca še do danes niso obrezana, čeprav bi praviloma morala biti že ob saditvi. Le mokri letini se je zahvaliti, da se ni posušilo še več drevesc. Ugotovljeno je, da so bila drevesca posajena šele 14 dni po prejemu. Med tem časom so bila prisuta z zemljo na kraju, ki je tako majhen, da se 188 drevesc ne more tako prisuti, da ne bi trpela kvar. Za saditev so jame pripravljene tik pred saditvijo, široke pa so bile komaj 50 cm. Kako globoke so bile jame, ali je bil gnoj pravilno dodan (kar je radi ozkosti jam skoro nemogoče strokovno izvesti), ali so bile korenine pravilno obrezane in drevesca po predpisih sajena, se ni moglo ugotoviti, ker bi se morala izrjavati.

Po stanju, kakršno se je našlo, se je moglo priporočiti samo sledeče. **Vsa drevesca je treba po 20. oktobru ponovno presaditi.** Jame naj se izkopljejo vsaj 30 dni poprej, kar poleg sedaj rastočih drevesc, da se zemlja prezrači. Široke naj bodo v premeru vsaj 150 cm, globoke pa 50—60 cm. Slabo zemljo je potrebno nadomestiti s preperelo in dodati se mora primerno količino predelanega gnoja. 10 dni pred saditvijo naj se jame zasujejo, boljše zemljo se nasuje na dno, gnoj ob robu jam, tako da korenine ne pridejo v dotiko z njim, slabšo zemljo pa je zginiti na vrhu, da se zemlja do saditve nekoliko vsede. Ko ta čas nastopi, se naj drevesca izkopljejo sproti tik pred saditvijo. Skrbno se naj obrežejo korenine, suhe je treba popolnoma odrezati, prav tako se morajo krone skrajšati na najmanj eno tretjino. K drevescem se naj postavijo koli, da bodo v oporo drevescem in ne

obratno. Tam, kjer rastejo moštnice, se mora odstraniti robida, leska in drugo gozdno drevje, ker drevesca v senci drugega drevja in grmovja ne bodo uspevala. Pritlično drevje je razsaditi na razdaljo 4 m, ker sedaj so sajena 1 m vsak sebi. Če bi se ta drevesca razrasla, nastala bi huda goščava, ki bi bila leglo najrazličnejših škodljivcev, medtem ko drevesca ne bi nič rodila. Pri novo posajenih drevescih mora biti kolobar v obsegu jame vedno čist plevela, zlasti robide in tudi zrahljan (važnost zračenja zemlje!), sicer uspeh ne bo zadovoljiv.

Ob takem slučaju, se človek sprašuje, ali ima strokovni pouk sploh še kakšen pomen in ali še res vlada takšna nevednost med našimi kmeti. Opravičila za takšno početje ni, saj leži kraj, kjer se je to dogodilo, v okolici, ki je sicer znana po naprednem sadjarstvu in ima vsak priložnost se poučiti pri sosedih, kako je treba postopati pri saditvi sadnih drevesc.

59. Čisto spravljanje krmne repe. List od repe je izvrstna hrana za govedo in svinje. Polagamo ga lahko svežega, osušenega ali ensiliranega (okisanega). Polno vrednost pa zadrži repni list samo, ako ga spravimo čistega, to je, da ni zamazan od zemlje. Če ne pazimo na to, lahko povzroči ta hrana hude motnje v prebavilih živali, čemu pa ni vzrok repni list kot se dostikrat misli, temveč vmazanje, predvsem zemlja, ki se lista drži. Pri ruvanju repe, sečenju glav in listja, moramo torej tako postopati, da list ne zamažemo z zemljo.

Nekdaj se je priporočalo repo iz zemlje izvleči in jo potem lepo v vrste položiti. Ko je vsa repa izruvana, delavec z ostro lopato, srpom ali zakrivljenim nožem glave odseče. Pokazalo pa se je, da se pri takšnem delu ne dobi čisto listje.

Priporočljivejši je sledeči način. Leva roka izruva repo in jo drži nad kup ali vrsto odsečenih rep. Desna repo obglavi, repa pade na kup ali vrsto, leva pa vrže listje na kup listja. Obglavljenje se izvede s srpom ali posebnim dvorogelnim sekačem. Vrste ali kupi rep in listja morajo biti v takšni razdalji, da moremo z vozom med nje in da se pri tem plodovi ne pohodijo in zamažejo. Kdor nima mnogo repe, lahko listje nabira v košare in jih izprazni na prazen voz, čim so polne. V tem slučaju repno listje z zemljo sploh ne pride v dotiko.

Po drugem načinu zagrabi desna roka repno listje na neizruvani repi od spodaj, tako da stisne vse listje v šop. Leva pri tem pomaga. Nato repo izrujemo in z zavijanjem listje odtrgamo. Desna pri tem listje strška tik na glavo, leva pa repo zravja. Repo kakor tudi listje mečemo potem vsako na svoj kup, ki so toliko oddaljeni, da zamore voz med nje. Ta

način ima to prednost, da repo ne poškodujemo in se ta potem bolje drži. Listje pa na ta način pridobivamo najbolj čisto.

Seveda je pogoj za čisto pridobivanje repnega lista, da ne gremo v polje, dokler je zemlja tako mokra, da se maže in prijemlje nog. Letos je takšen trenutek težko izbrati. Ne pozabimo pa, da če nismo repno listje čisto obrali, da ga moramo pred pokladanjem, sušenjem ali ensiliranjem dobro oprati, ker sicer ga je bolje zmetati na gnojišče, kot pa da povzročimo bolezen pri živalih.

60. Lestva bo varno stala, če ohlapno napnemo med gornje roge platišč močno vrv. Dostikrat se namreč zgodi, da če prislavimo lestvo na mlado drevo, da lestva trdno ne stoji, a gornja stopnica poškoduje kožo drevesa. Lestev je takrat

naslonjena le na eni točki gornje stopnice ter se maje, kar povzroči mnoge nesreče. Če napnemo vrv ohlapno, objame vrv del debla in lestev ne more spolzeti ter trdno stoji.

61. Zavarovane osi. Kadar nalagamo zemljo na vozove, ali kadar spravljamo pridelke, katerih se drži zemlja, (krompir, repa itd.) se ne moremo ogniti temu, da ne bi zemlja padala na osi. Zemlja spolze potem po osi pod pesto koles in povzroči močno trenje, tako, da se osi hitro izrabijo. Če se hočemo temu ogniti, pribijemo na notranjo stran peste kakšen odpadček lima, zbočeno nad osjo, kar sprečuje zemlji in pesku, da spolze pod pest. Posebno na peščenih zemljah se takšno zavarovanje priporoča, ker pesek je oster in močno poškoduje os.

Poljedelstvo.

Sortni poskusi s krompirjem l. 1940.

Ing. J. Zaplotnik

Nekak običaj je že postalo, da vsako leto na tem mestu poročam o uspehih in izkustvih, ki jih dosežemo pri sortnih poskusih s krompirjem pri Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani. Kot nadaljevanje in spopolnitev dosedanjih obvestil priobčujem v na-

slednjem kratko poročilo o letošnjih uspehih in izkušnjah.

Letos smo imeli krompirjeve sortne poskuse v dveh skupinah, eno pri postaji v Hacquetovi ulici, ki jo bom v naslednjem imenoval »poskusi doma« in drugo na Bokalcu. Pri postaji je lahka zemlja s

SORTA	Katero leto	Število ponovitev	Povprečni pridelok kg/ha	Verjetni pogrešek $\pm$ M kg	FM v %	Za primerjavo oneidovec = 100	% škoba po Reimannu	Pridelok škroba kg/ha
rožnik	peto	5	10060	680	6.76	65.07	10.5	1056
oneidovec	peto	5	15460	587	3.79	100.00	10.7	1654
kresnik	peto	5	14660	267	1.81	94.84	11.3	1656
domači modri	šesto	5	13200	93	2.07	85.38	11.0	1452
kraljica	drugo	4	15250	866	5.68	98.64	13.4	2043
blintje	drugo	6	18330	477	2.71	118.58	14.9	2731
borgher	peto	5	11560	593	5.13	74.77	15.4	1780
Böhmov rani	peto	5	11360	1120	9.88	73.48	11.7	1329
industrija	peto	4	20250	1877	9.27	130.98	15.2	3078
ackersegen	četrto	5	16700	1187	7.10	108.02	16.4	2739
jubei	peto	5	14560	907	6.20	94.16	13.9	2024
belocvetoči iz jubela	peto	4	15040	1130	7.69	97.28	10.5	1579
wohitmann	drugo	2	23160	500	2.16	149.82	16.9	3914
POSKUS NA BOKALCAH								
oneidovec		2	14500	833	5.74	100.00	12.4	1798
rožnik		2	5080	583	11.47	35.03	12.4	630
gulbaba		2	10080	83	0.82	69.51	10.5	1058
rani rumeni		2	17910	417	2.34	123.51	11.9	2131
žlahtna ela		2	10160	833	8.23	70.07	13.2	1341
gondúzó		2	21000	667	3.17	137.93	16.4	3444
aranyalma		2	24500	167	0.68	168.96	15.9	3895
margit		2	28080	583	2.08	196.40	15.9	4464
wohitmann		2	21910	83	0.36	151.10	18.7	4097
szeszöntó		2	22660	1333	5.88	156.27	19.0	4305

prodano podlago; predsadež travnik, gnojeno s hlevskim gnojem, raje pičlo kakor srednje. Na Bokalcu je zemlja srednje težka, globoka. Predsadež je bila drevesnica. Gnojili smo z umetnimi gnojili: 100 kg apnenega dušika, 300 kg superfosfata in 200 kg kalijeve soli na ha. Povsod smo sadili enako: v jarke, oddaljene po 60 cm, gomolj od gomolja pa po 30 cm. 5 vrst 10 m dolžine je tvorilo parcelo, tako da je znašala površina posamezne parcele 30 m². Med posameznimi parcelami v smeri vrst je bilo po pol metra presledka, dočim med vrstami ni bilo nobenih presledkov. Vse poskuse smo dvakrat okopali, nato osuli in pozneje še enkrat odstranili pozne poletne plevle. Doma smo sadili 18. aprila. Ta krompir je ozelenel med 10. in 15. majem: sredi junija je začel cveteti, toda ne vse sorte. Nekatere sorte sploh niso cvetele (borgher, industrija, ackerseggen). Sredi avgusta je krompir splošno zgubil liste, deloma radi plesni, deloma, ker je na postni zemlji prej dozorel. Kopali smo ga sredi septembra. Na Bokalcu smo sadili 20. maja, ta krompir je ozelenel 7. in 8. junija, cveteti pa je začel 12. julija. V začetku avgusta ga je napadla plesen, tako da so imele zgodnje sorte 20. avgusta samo vrh stebel nekaj zelenil listov, dočim so pozne sorte v tem pogledu pokazale mnogo večjo odpornost, ko so se 20. avgusta pričeli kazati šele prvi znaki napada. Kopali smo ga 24. septembra.

Pri poskusih doma so bile uvrščene sorte iz poskusov prejšnjih let. Od lanskoletnih so odpadle vse one sorte, ki so lani dale zelo slab pridelek, t. j. erstling, ela, prof. Gisevius in centifolia. Na novo pa je bil vanje uvrščen wohlthmann. Vse seme za te poskuse izvira iz lanskoletnih postajinih poskusov. V poskusih na Bokalcu pa je bilo 9 madžarskih sort krompirja, ki smo jih prejeli od Direkcije za proučevanje in organizacijo kmetijstva v svrhu prehrane. Ker smo to seme prejeli zelo pozno, smo ga sadili šele 20. maja. Za primerjavo smo uvrstili oneidovec, kakršnega smo tedaj še mogli dobiti. V teku rasti pa se je pokazalo, da dotično seme oneidovca ni bilo popolnoma brezhibno, tudi v pridelku je bilo zelo mnogo gnilega. Pri poskusih doma je bila navadno vsaka sorta sajena v 5 ponovitvah, pri poskusih na Bokalcu pa je bila vsaka sorta sa-

jena samo na dveh parcelah, ker nismo imeli več semena.

V tabeli so razvrščeni številčni uspehi. Pridelki so preračunani na 1 ha. Uspehi so preračunani enako kakor prejšnja leta, edino verjetna pogreška srednje vrednosti je računana po popravljeni Peterovi formuli, skladno s sklepi strokovne komisije za proizvodnjo in selekcijo kulturnih rastlin. Za prvo skupino t. j. za poskuse doma je povedano tudi, katero leto smo pridelovali dotično sorto. Za lažjo primerjavo sem preračunal pridelke tako, da sem vzel pridelek oneidovca kot 100. Za vsako sorto je bil določen na Reimannovi tehtnici odstotek škroba. Iz povprečnega pridelka in odstotka škroba je izračunan povprečni pridelek škroba na ha.

Če primerjamo povprečne pridelke, vidimo, da so bile med 13 sortami pri poskusu doma samo 4 sorte boljše od oneidovca, to so wohlthman, industrija, bintje in ackerseggen. Znatno boljše so bile tri sorte, in sicer rožnik, Böhmov rani in borgher. Kresnik, kraljica, jubel in belo cvetoči različek od jubela so bili približno enaki z oneidovcem. Nekoliko slabši pa je bil domači modri krompir. Pomisliti pa moramo, da so bili v naših poskusih wohlthman, bintje in kraljica drugo leto, vse druge sorte pa že po več let. Pri industriji smo lansko leto izvršili izbor — za seme smo ohranili samo gomolje od zdravih in

krepih grmušeljcev. Lansko leto je dala ta sorta na 100 delov oneidovca le 89 delov, letos pa okroglo 131 delov.

Pri poskusu na Bokalcu je bilo 5 poznih sort znatno boljših, tri razne sorte pa občutno slabših od oneidovca. Pozne sorte so tudi mnogo manj trpele od krompirjeve plesni. Skoraj pri vseh sortah pa je bilo precej nagnitih gomoljev. V tem oziru je bil najslabši rožnik.

V tabeli sem dodal odstotek škroba in povprečni pridelek škroba. V splošnem se sorte, ki vsebujejo več škroba, bolje drže. V kolikor uporabljamo krompir za krmno in industrijo, je škrob prav za prav edina sestavina krompirja, ki ima vrednost. Pri krompirju za prehrano pa ima važno vlogo razmerje med škrobom in beljakovinami. Za prehrano je najugodnejše razmerje, če pride na en del beljakovin 10—16 delov škroba. Če je škroba manj, se krompir ne razkuha in ostaja mazav, če je škroba preveč, pri kuhanju razpade. Krompir vsebuje navadno približno en odstotek beljakovin. Ker se v shrambi del škroba porabi za dihanje, se škrobnati krompirji proti pomladi manj razkuhajo, malo škrobnati pa postanejo spomladi bolj vodeni. Iz tabele je razvidno, da so bili odstotki škroba pri isti sorti na težji zemlji višji kakor pa na lažji zemlji. Pri oneidovcu je znašala ta razlika 1.7 odstotka, pri wohlthmanu pa 1.8 odstotka.

Ali sejemo pravilno?

Ing. Bajec V.

Mnogi se pritožujejo, da jim seme ni vskalilo, da je setev čisto redka in da je bilo seme zanič! Res je, da seme ni vedno dobro in kalivo. Pri kupovanju moramo paziti, kje in kakšno seme kupimo. Mnogokrat smo pa tudi sami krivi, da imamo njive in vrtove preveč prazne in s tem manjše pridelke. Oglejmo si malo gornjo sliko in poslušajmo pritožbe.

Pregloboko ysejano seme bo težko pogladi liste. V začetku se mladiki kalček hrani samo z rezervno hrano, ki je v zrnu. Če mu preje zmanjka hrane kot požene liste in bi se začela rastlina sama hraniti, se seme v zemlji zaduši in uniči. Zato moramo paziti na pravo globino setve, ki se ravna po velikosti semena.

Preplitko vsejano seme ali če ostane celo na površini, bo sigurno uničeno. Vsako seme rabi vodo za kalitev. Na površini pa je zemlja suha. Posebno trpi seme, če ni pritisnjeno v zemljo, ker tedaj ne more vpijati vlage, ki je potrebna za oživitve kalčka. Vsaka rastlina pa tudi pozneje rabi vodo. Vsled kapilarnosti, se voda dviga k površini iz spodnjih plasti, kamor se je scedila in nabirala vsled padavin. Če so kapilarne cevke pretrgane mnogo izpod korenin, je onemogočen dvig vode do korenin in s tem dovod hrane, ker rastlina sprejema samo v vodi raztopljene hranilne snovi. Samo iz zdravega semena zraste zdrava rastlina. Klice raznih bolezni so v in na semenu. Zato moramo seme pred setvijo razkuži-

ti, da uničimo čim več vrst bolezenskih klic.

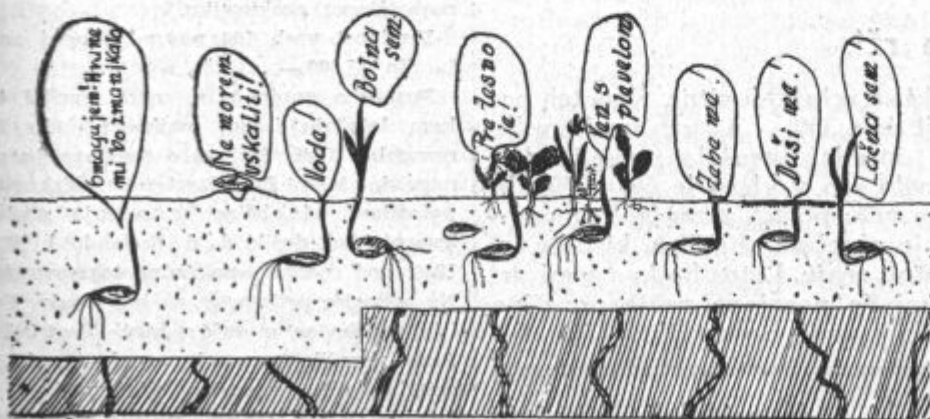
Sejati moramo samo dobro kalivo in čisto seme. Prestaro seme ne vzkali, ker je kalivost uničena. Zato napravimo pred setvijo kalilni poskus in ugotovimo odstotek nekalivih zrn in po tem ravnamo količino semena za setev. Čim višji odstotek nekalivih zrn smo našli, tem večja mora biti količina semena za setev, da bo posevek primeren gost. Seme mora biti tudi čisto, brez plevela ali mogoče celo semena raznih rastlin zajedalk (pojalnik, predenica). Plevel odvzema rastlinam vodo in hrano, primanj-

težko predere. V tem slučaju moramo površino zdrobiti in razrahljati. Takšna skorja pa škoduje tudi že večjim rastlinam, ker ovira dostop zraka do korenin in koristnih bakterij v zemlji. Vsako živo bitje in tako tudi rastline rabijo hrano za rast in razvoj. Mnogi zorjejo gnoj pregloboko, da posebno plitko rastoče korenike ne morejo priti do hrane. Če ni zemlja v stari moči, ne bo velikega pridelka! Če tik pred setvijo zagnojimo s svežim gnojem, ga ne morejo rastline takoj izkoriščati, ker se morajo hranilne snovi v gnoju šele spremeniti v take oblike, da ga lahko

dajni tudi za druge rastlinske vrste. V kolobarjenju včasih uvrstimo oves dvakrat zaporedno. Takšna uvrstitev je škodljiva, kajti oves znatno izčrpava zemljo, radi česar so drugoletni pridelki na isti njivi znatno manjši. Poleg tega se s takim ravnanjem znatno pripomore k razmnoževanju nevarnih, popolnoma majhnih živalic t. zv. nematodov, ki objedajo koreninice. Tudi na zemljah, kjer se te živalice dosedaj še niso pojavile, je priporočati, da ovsu ne sledi na isti njivi zopet oves ali pa repa, oziroma pesa, ker nematodi napadajo tudi te sadeže.

Ako ne upoštevamo nevarnosti, ki preti ovsu radi imenovanih škodljivcev, bo oves po repi in pesi najboljše uspeval, kajti repe zahtevajo najboljšo pripravo in rahljanje zemlje, oziroma redno zatiranje plevelnih rastlin. Dobra predrastlina je tudi krompir, ki potrebuje v primerjavi z repo in peso manj dušika. Od rastlin, ki se uporabljajo za zeleno krmljenje, so za oves najprimernejše predrastline razna sočivja (grah, fižol, grašica itd.) ter deteljne rastline. Pripomniti pa je treba, da po imenovanih predrastlinah, kakor tudi po preobilno gnojenih okopavinah, oves zlasti na rodovitni zemlji večkrat poleže. Z ozirom na to, da stavi oves na kakovost zemlje manjše zahteve, kakor pa druga žita, se ga lahko seje tudi po manj primernih predrastlinah, zlasti ako se mu pomaga k boljši rasti s primernim gnojenjem z umetnimi gnojili. Upoštevati pa moramo, da rastline, ki kmalu dozore, kakor n. pr. ozimni ječmen, niso primerne predrastline. Ječmen stavi namreč na kakovost zemlje velike zahteve in jo močno izčrpa. Bolj primerna je setev ovsa po ozimni rži ali pšenici. Jaro žito zapusti polje navadno zelo zapleveljeno po poljski gorčici in repiču, kar seveda ni v prid ovsu. Zelo dobro uspeva na dobro preoranih zemljah, zlasti na deteljšičih, gozdnih parcelah in končno na dreniranih zemljah in osušenihih ribnikih, kjer je uspeh z drugimi pridelki zelo negotov.

Oves zupaša v zemlji razmeroma obilo korenin, ki vsebujejo tudi obilo hranilnih rastlinskih snovi. Na podlagi zadnjih poskusov se je dognalo, da se nahaja do globine 26 cm v zemlji na ha 3.726 kg korenin — računano kot suha snov — ki vsebujejo okrog 30 kg dušika, 33 kg fosforne kisline in 28 kg

kuje jim svetlobe in se radi tega le slabo razvijajo. Vsako seme rabi za kalitev in razvoj primerno toplino, ki ni za vse rastline enaka. Zato tudi ne sejemo vse rastline ob istem času. Če seme ne more vsled prehladnega vremena vskaltiti ali se pravilno razvijati ga rade napadejo razne bolezni in živalski škodljivci.

Klica prodira proti površini, da bi čimprej prišla do svetlobe in da bi lahko razvila liste in začela samostojno življenje. Zato zemlja ne sme biti pretrda, da jo kalček ne more predreti. Na površini se posebno po močnem deževju naredi trda skorja, katero nežna klica le

sprejmejo. Veliko vlogo imajo razne koristne bakterije, katere so pa le bliže površini, ker rabijo zrak za svoje delovanje. Nekaterim rastlinam pa je svež gnoj celo škodljiv. Tudi umetni gnoj moramo trositi ob pravem času, ker so razne vrste različno topljive v vodi in imajo različno delovanje. Mnogokrat nastane vsled posipanja ob nepravem času občutna škoda, večja kot so koristi. Za rastline, ki poženejo korenine globoko v zemljo, je važna tudi spodnja, mrtva plast in ne samo gornja, orna plast. Tudi na te, kemijske in fizikalne lastnosti spodnje plasti, polagamo premalo važnosti.

Stališče ovsa v kolobarjenju.

Ing. Sorec Egon

V zadnji številki »Kmetovalca« sem govoril o važnosti ovsa kot krmlila. Danes hočem v kratkem govoriti o stališču ovsa v kolobarjenju.

Oves je rastlina, ki ima izmed vseh žitnih rastlin največ in tudi najdaljše korenine. Zaradi dihanja izločujejo obilno ogljikovega dvoksisa (CO_2), ki v zemlji znatno pripomore k razkrajanju hranilnih

rastlinskih snovi v za koreninice dostopno obliko. Obilne korenine omogočajo, da stavi oves na kakovost zemlje dosti manjše zahteve, kakor pa druge žitne rastline. Iz istega vzroka ga uvrstimo v kolobarju tudi na najslabše mesto, kar pa seveda z gospodarskega stališča nikakor ni umestno, kajti zadovoljiv pridelek ovsa je odvisen od istih pogojev za rast, ki so mero-

kalija. Zato najdejo v oves posejane detelje dovolj hrane za prvo rast, v začetku na površini, katero oves manj izčrpa kot druge rastline, pozneje pa iz strnišča, ki hitro razpade. Tudi okopavine najdejo po ovsu dosti lahko sprejemljive hrane, ki pa za uspešno rast ne zadostuje. Zato moramo polja po ovsu še gnojiti s hlevskim in umetnim gnojem.

Oves je zelo slaba predrastlina za vse žitne rastline in zlasti še za ozimna žita. Najprimernejše je, da slede one rastline, ki imajo glede hranilnih snovi razmeroma manjše zahteve. K tem spadajo predvsem

sočivnate in deteljne rastline, ki si osvajajo dušik neposredno iz zraka s pomočjo raznih bakterij, ki se nahajajo na korenincah.

Iz navedenega sledi, da lahko razvrstimo oves v kolobarju vseposod tam, kjer bo radi svojih majhnih zahtev na rodnost zemlje še kolikor toliko dobro obrodil, medtem ko bi druge rastline odrekale. Tega se bomo poslužili posebno na bolj kisljeh zemljah, ki ovsu ne škodujejo, temveč mu celo godijo, medtem ko nam druga žita, predvsem jariječmen in pšenica, ne bi nikoli vrgle obilno žetev.

Nove vrste rži.

Na poskusni postaji v Harkovu (Rusija) se je posrečilo vzgojiti s kemičnimi sredstvi med in po cvetenju rži nove, do sedaj nepoznane vrste. Med čez 5000 pavorstami v potomstvu teh rastlin so našli tudi večletne golice rži, ki poženejo do 60 klasov iz enega zrna, dalje takšne ki so odporne proti mrazu ali suši

in ki so zelo rodovitne. Klas teh pavorst daje 250 — 300 zrn medtem ko je dosedaj znašalo maksimalno število zrn v klasu le 60 — 70. En klas vrže po 6.5 g zrnja. Pomembna je posebno rž-golica, ki daje izvrstno zrnje. Letos bodo s temi vrstami že posejane večje površine na kolhozni posestvih.

Nagradno tekmovanje za kmetovalce, ki bodo pridelali največ in najboljše pridelke z uporabo apnenega dušika in nitrofoskala-Z

Tvornica za dušik d. d. Ruše razpisuje 100 nagrad za one kmetovalce, ki bodo na 1000 m² zemlje pridelali, s pomočjo ruških umetnih gnojil, največ in najboljše kmetijske pridelke.

Tekmuje se lahko samo v sledečih 4 skupinah kultur:

- I. ozimno žito (rž ali pšenica ali ječmen),
- II. travnik,
- III. vinograd,
- IV. sadonosnik.

Vsak kmetovalec, ki se želi udeležiti nagradnega tekmovanja, mora poslati Tvornici za dušik d. d. Ruše od občine potrjeno potrdilo, da je poskusno parcelo, s točno naznačeno katastrsko številko, poskusne parcele, pognojil s 50 kg N-Z (nitrofoskal-Z) in posejal žito (omeniti kakšno ozimino) oz. da je gnojil vinograd, travnik, oz. sadonosnik.

Gnojilo si mora vsak kmetovalec nabaviti sam.

Zemlja, težja, ki že par let ni bila gnojena s hlevskim gnojem, se naj gnoji samo z apnenim dušikom, 30 kg na 1000 m².

Vsak kmetovalec, ki sodeluje pri nagradnem tekmovanju, mora poskusno parcelo posebej pospraviti in pridelek točno stehtati; pri žitu posebej zrno in posebej slamo; na travniku 1. in 2. košnjo; v vino-

so vsi podatki resnični. Tako opremljene podatke poslati na naslov:

Tvornica za dušik d. d. Ruše.

Poskusne parcele bo med vegetacijo pregledal kmetijski strokovnjak. Nagrade bo razdelila posebna komisija v Rušah po sledečih načelih:

Kmetovalec, ki bo v svoji skupini pridelal največ, dobi prvo nagrado v višini 1.000.— (4 nagrade). Druga nagrada v vsaki skupini znaša po din 500.— (zopet 4 nagrade). Tretja nagrada po din 250.— (4 nagrade). Četrtih nagrad je 28 po 100 kg apnenega dušika, oz. nitrofoskala Z; Petih nagrad je 60 po 50 kg nitrofoskala Z, oz. apnenega dušika. Druga oz. tretja, četrta oz. peta nagrada bo razdeljena po vrstnem redu v vsaki skupini sledečemu najboljšemu poskusniku.

Vrednost vseh 100 nagrad skupaj znaša din 15.000.—.

Poskusno gnojenje se mora izvršiti tekom letošnje jeseni, najkasneje do 15. novembra 1940. Prijave o sodelovanju pri nagradni tekmiji in o izvršenem poizkusu s potrdilom od občine se morajo poslati Tvornici za dušik d. d. Ruše do 1. XII. 1940. pod značko: »nagradno tekmovanje«. Na poznejše prijave se ne bo oziralo. Pod isto značko se morajo poslati Tvornici v Ruše poročila o uspehu gnojenja: 1. od ozimnin do 1. septembra, od travnikov do 1. oktobra, od vinogradov in sadonosnikov do 1. novembra 1941. Uspeh nagradnega tekmovanja bo razglašen 15. decembra 1941. Nagrade bodo dostavljene nagrajencem do Božiča 1941 leta.

Kmetovalci ne zamudite te ugodne prilike, ki je prva te vrste, a za današnje čase velikega gospodarskega pomena.

Sadjarstvo.

Sadimo češplje in slive!

Lenard Frido
(Nadaljevanje)

Za kolikor mogoče točno razvrstitev ali razlikovanje posameznih vrst navadnih in žlahtnih sliv in češpelj se mi zdi potrebno navesti še nekaj značilnih znakov, kako razločujemo slive od češpelj.

Iz razpredelnice razvidimo, da je slive lahko ločiti od češpelj po njihovih svojstvenih okroglastih, ovalnih in zelo malo potegnjenih plodovih. Češplje pa imajo bolj podolgovate, ob straneh stisnjene plodove.

DREVESNI DELI	SLIVE	ŽLAHTNE SLIVE	ČEŠPLJE
Veje	so drugega leta baržunasto kociaste	so samo enoletni poganjki, fino kociasti	so samo v prvem letu včast, ne redno, kociaste
Listi	so zgoraj in spodaj kociasti	so goli in gladki	so goli in gladki
Plodovi	so okrogli	so okroglasti in podolgovati	so redkokdaj okrogli, navadno so podolgovati, jajčaste oblike
Meso	se trdno drži koščice, je za sniženje nesposobno	se trdno drži koščice, za sušenje nesposobno	se rado loči od koščice, za sušenje odlično

Meso češpelj je sorazmerno trše, gosto, sladko in ima samo češpljam lasten, prijeten okus. Meso sliv je nasprotno bolj rahlo, sočno in nima češpljam lastnega okusa. Pač pa je meso nekaterih sliv, žlahtnih sliv in renklot, bolj jedrnato in ima v sebi veliko količino sladkorja ter slivam značilno aromo.

Pri vsem tem opazamo v posameznih sadnih okoliših med slivami in češpljami veliko prehodov, ki so nastali s križanjem posameznih sort. Iz tega sklepam, da je prav zato toliko raznolikosti v sadni literaturi o slivah in svojstvenih češpljah ter češpljah, ki imajo večkrat svojstvo sliv. Taki prehodi nas ne smejo zavajati. Kot merilo za razlikovanje sliv od češpelj naj nam služi samo značilnost, da so slive »kostenice«, da imajo okrogle ali okroglasto podolgovate plodove, liste zgoraj in spodaj kocinaste, medtem ko imajo češplje »kalanke«, katerih listi so zgoraj in spodaj gladki, podolgovate, jajčaste plodove, meso pa je izrazito češpljevega okusa.

Žlahtne slive in češplje so pretežno **samosterilne**, t. j. cvetni prah iz cvetov istega drevesa ne more oplojiti ženski cvet tega drevesa, zaradi česar je prav, da jih sadimo med **samofertilne**, t. j. samoplodne, s čimer dosežemo večjo rodovitnost, ker se slive in češplje, če le ni prevelikih časovnih razdobj med cvetenjem moškega in ženskega cveta, same med seboj oplajajo, česar o hruškah in jablanah ne moremo trdit.

V splošnem cveto slive in češplje ter renklote zelo zgodaj, navadno od 15. do 30. aprila. So pa tudi zvrsti, ki cveto pozno ali zelo pozno.

Pozno cveto: Esslingerieva zgodnja, pisani Perdrugon, Kirkerieva in italijanska češplja: mirabela iz Metza, rdeča in nančiška mirabela i. dr.

Zelo pozno cveto: Bühlerieva in domača zgodnja češplja, velika zelena renklota, rdeča sliva jajčarica, Lewanska lepota i. dr.

Tudi nekaj žlahtnih japonskih sliv poznamo. n. pr. tricvetne slive (*Prunus triflora*) in Wicksonovo slivo, ki pa pri nas še niso preizkušene.

Razen žlahtnih sliv imamo tudi zelo priljubljene okrasne slive za park in lepote vrtov. So to neke pavrste češnieve slive (*Prunus divaricata*), tudi krvna sliva nazvana, n. pr. Pissardiieva okrasna sliva, ki ima rdečerjave liste, blede-

rožnate cvete in rjavordeče plodove. Dalje poznamo kitajsko okrasno slivo (*Prunus triloba*), ki je ena izmed najlepših pomladanskih cvetočih grmov, in naposled polnolisna slivo (*Prunus triloba* var. plena), ki cvete v začetku poletja tako obilno, da je grm naravnost obsut z rožnato nadahnjenimi cveti.

Slive in češplje v domačem gospodarstvu, industriji in obrti.

Slive in češplje so zaradi vsestranske uporabe v resnici sad čisto gospodarskega značaja. Za surovo namizno prehrano pridejo v poštev pretežno debelo plodne, pozno zoreče češplje in slive, ki jih puščamo ob sončnem in suhem vremenu čim delj na drevesu, in sicer tako dolgo, da postane koža okrog peclja nagubana. Take so najslajše in najokusnejše, skratka prave slaščice. Zelene renklote in lepe debelo plodne slive in češplje obiramo s peclji, vendar oprežno, da ne zbrisemo s plodov tako privlačnega in prikupnega voščenega nadiha. Popolnoma zrele češplje in slive so tudi najboljše za napravo okusnih cmokov, za vkuhanje in za napravo odlične slivovke. Za prodajo se najbolj izplačajo zdrave, debelo plodne zgodnje sorte, ki gredo posebno v bližini mest, trgov in industrijskih središč zelo hitro in dobro v denar. Za slive, mirabele in renklote so pa dobri odjemalci in plačniki tovarne za konzerve, veletrgovci s sadjem in branjevc.

Najbolj ukoreninjena in cenjena predelava iz sliv in češpelj v domačem gospodarstvu pri Čehih in Srbih in deloma tudi pri Hrvatih je češpljevec, češko »povidl«, hrvatsko »pekmez«. Te predelave sliv in češpelj se v velikih količinah izvažajo iz teh krajev v zamejstvo. Žal, da je ta zdrava in tečna jed, ki jo ima rado staro in mlado, pri nas še tako malo vpeljana. Premalo vpeljana kljub temu, da ne potrebujemo za napravo mezge bogve kakšnih dragih pripomočkov, temveč samo primeren lonec ali kotel, pripravno žično rešeto za precejanje in nekaj kozarcev, glinastih loncev ali dež za shranjevanje. Pri večjih kmetijah, kjer so pridelki večji, se pa nabava kotla za kuhanje sadja in primeren stroj za stiskanje in tlačenje sadne mezge vsekakor izplača.

Da se ta zdrava, tečna in okusna hrana pri nas v Sloveniji ni bolj

udomačila, je predvsem krivo to, da gojimo premalo žlahtnih češpelj in sliv, ki so za razne predelave odlične in pa dejstvo, da je v naših gospodinjstvih šolah vse premalo pouka, predvsem za kmečka dekleta, o pripravljanju sadnih mezg in sadnih sokov na razne načine in v raznih oblikah. Čim bodo naša pridna kmečka dekleta deležna v tem pogledu več pouka in bodo pričela predelavati doma sadje v slastno sadno mezgo in sadne sokove, bodo kmalu izginile v jerbasih, košarah in cekarjih steklenice s slivovko in žganjem sadjevcem. Kaj kmalu bo to omamljujoča pijača, ki zmanjšuje voljo in delovno moč, nadomestila sladka in redilna, na kruhu namazana češpljeva mezga, ali pa sočni, okrepujoči in hladilni sadni sokovi. Kako zaželeno je češpljeva mezga pri drugih narodih živo pričajo naše železniške in carinske statistike, ki izkazujejo, da se je leta 1939 samo iz Srbije in iz Bosne izvozilo za 10 milijonov dinarjev konzervirane češpljeve mezge. Naša češpljeva mezga se izvažala po vsem svetu, največ pa v Nemčijo in Švico. Kako sem bil vesel, ko so me leta 1918, ko sem ubežal iz ruskega ujetništva, pri Münsku nemške prednje straže pogostile s pristnim srbskim pekmezom in z izdatnim kosom rženega kruha. Po predaji našim avstrijskim vojnim oblastem v Wladimiru Wolynskem sem pa dobil namesto rženega kruha neko trdo koruznokrompirjevo mešanico, namesto češpljeve mezge pa nezabeljeno jed z raznimi suhimi plevi, ki smo jo imenovali »žično oviro« ali Drathverhau.

Ali ni velik naroden greh, da gre v nič pri nas vsako leto toliko raznega zrelega in nezrelega sadja, ki popada na tla in tam segnije? Koliko žlahtnega sadja gre po zlu, ki ga ogrizejo ose, sršeni, mravlje in drugi živalski zajedavci, ker ne vemo, kam z njim. Ali ni škoda, da prekuhamo vsako leto nepregledne količine koščičarjev in pečkarjev v žganje, ki bi jih naše gospodinjje lahko predelale v sadne mezge, žolce ali v sadne soke, ki se mnogo dražje prodajo kakor pa žganje.

Naše dobre matere in gospodinjje skrbijo predvsem za dom, za svoje otroke, da jim morejo ob dolgotrajnih zimah, ko je čisto še za drag denar težko dobiti sveže ali suho sadje, nuditi sočno, sladko, tečno in zdravilno sadno mezgo predvsem češpljevo ali pa suhih češpelj. Gotovo ste že videli ona nemirna,

živa, ko črešnje rdeča, vedno smehljajoča se lička in one bliskajoče, nemirne bleščeče oči dečkov kakor deklic na hišnem pragu, z brki pod usti in s češpljevo mezgo namazanim kosom kruha pred usti. Ali

vam ni zatrepetalo srce ob pogledu na nenehno premikajoče se kipeče ustnice in na ko slonovina bele zobe, vdirajoče se v krčevito v roki držeč kos kruha?

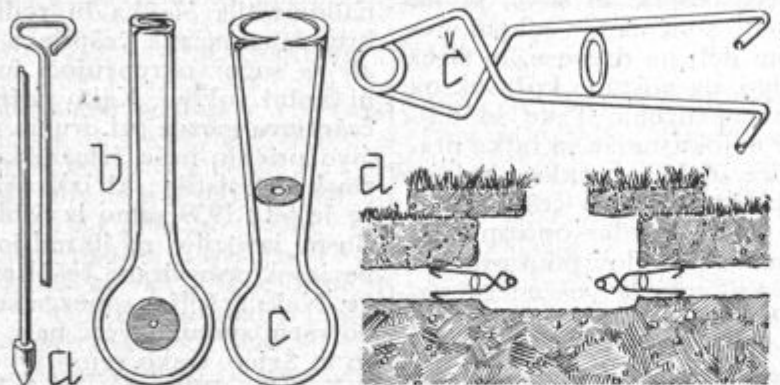
(Nadaljevanje sledi)

Voluhar, kako živi in kako se zatira.

Inž. Egon Sorec

Voluhar je največji škodljivec med vsemi živalmi, ki bivajo pri nas. Izpodjeda sadna drevesa, tako da jim odgrize stranske korenine, glavno korenino pa oglođa do lesa. Obgrizuje poljske sadeže, iz-

vinogradih in gozdovih, po hribih in dolinah, v suhi in mokri zemlji. Pod zemljo ima na vse strani izpeljane rove ali luknje kakor krt; le za spoznanje večje so te luknje kakor krtove. Nekatere so tako ob-

Razne klešče za lovljenje voluharjev

podjeda korenine razni povrtinini. Napadene rastline ovenejo, se posušijo in se lahko izruvajo iz zemlje. Vsako leto naredi na tisoče in tisoče škode.

Ako hočemo s pridom uničevati to škodljivo žival in odvrniti nepreračunljivo škodo, ki jo napravi, moramo dobro poznati njegovo življenje.

Voluhar je neznatna živalca krtove velikosti. Dolg je 17–26 cm v številni rep. Zalitega, valjastega telesa, pokritega s sivorjavo mehko dlako, kratkih nog s precej dolgim in drobnim, z redkimi dlačicami obraščenim repom. Debela okroglasta glava konča s tumpastim

širne, da lahko otrok porine pest ali roko noter. Rovi so navadno izpeljani za ped globoko pod površino, nekaj jih pelje tudi globlje, mnogo jih je izpeljanih tik pod površjem, da se vidi privzdignjena zemlja ali ruševina. V rovih ima tudi majhne shrambe. Na več krajih namreč spravlja živež, korenine različnih rastlin, na nekaterih mestih za pest na debelo stlačene, včasih tudi za poln klobuk. Te korenine so za hrano mladičem in za zimo, kadar je zemlja tako zmrzla, da žival ne more delati novih rogov. Nekoliko globlje, zelo oprežno in najraje pod koreninami kakega drevesa, si napravi gnezdo,

Cev za lovljenje voluharjev

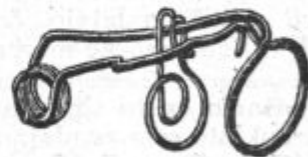
gobčkom. Ima majhne črne oči, in komaj vidna, v dlaki skrita uhlja. Dva para dolgih, ostrih, dletastih zob mu služita za glodanje. Voluhar je glodavec kakor so zajec, miš ali podgana. Vendar ga je povsod dosti, po vrtovih, njivah, travnikih,

postlano z mehko, suho travo. V tem mehkem in gorkem ležišču ima 4–5–7 mladičev, trikrat do štirikrat na leto. Razmnožuje se torej zelo hitro, ne trpi pa drugega para v svoji neposredni bližini.

Sem pa tam izpeha tudi kupčke

zemlje na površje, da so videti kakor krtine. Toda krt dela velike kupke ali krtine z drobno, zrahljano prstjo, voluhar pa majhne kupčke in prst ni tako zrahljana. Ker živi voluhar pod zemljo in dela rove in krtine, slične krtovim, pripisujejo kmetovalci vso škodo, ki jo dela voluhar, krtu in preganja tega. Toda krt je koristen, saj se hrani in lovi po svojih rovih črve, ogrce, miši in drugo tako škodljivo golazen, voluhar pa obgrizuje krompir, korenje in druge poljske sadeže ter korenine različnih rastlin in sadnega drevja.

Razkopati njegove številne rove radi zatiranja večinoma ni mogoče in tudi ni uspešno delo. S strihinom zastrupljenega ovsa voluhar ne žre; zastrupiti ga torej ne moremo zlahka. Kjer nastopa na večjih površinah se rabijo razne vabe, kakor n. pr. zelio-pasta. Krompir, korenje, jabolka prerežemo po sredini ter iztisnemo na rezno ploškev iz tube približno 1 cm zelio-paste. Nato obe polovici sklopimo ter prebodemo z leseno šibico, da se držita skupaj. Tako vabo potisnemo v voluharjev rov čim globlje in rov narahlo zopet zagrnemo. Teh vab ne smemo nastavljaliti z golo roko, ker voluhar ovoha duh po človeku. Nekateri postavljajo v rove velike lonce, kamor se včasih voluhar ujame. Pa tudi to sredstvo

Past za lovljenje voluharjev

je malo uspešno. Poznamo še drug, izdatnejši način pokončavanja. — Opazilo se je namreč, da voluhar v svojem podzemeljskem kraljestvu ne trpi prepaha. Če se mu odprejo rovi, tedaj jih kmalu zakrije — to pa posebno, kadar je mrzlo ali hladno vreme, torej pozimi, spomadi in jeseni. Zato tudi vemo, kako mu prititi do živega. Spomladi ali jeseni, pozimi je zemlja pretrda in zasnežena, z lopato ali motiko za ped odkrijemo voluharjeve bolj ali pa manj globoke rove na več krajih. Voluhar pride kmalu zakrivat rov, ki je blizu njegovega bivališča. Tak zakrit rov nam je dokaz, da po tem rovu hodi voluhar in ni daleč njegovo stanovanje. Zamašeni rov z lopato zopet odpremo ter nekoliko korakov oddaljeni z napeto pu-

ško v roki mirno čakamo. Kmalu — včasih prej, včasih pozneje — se pojavi voluhar, da bi zamašil novo odprti rov. Poprej pa, preden začne zakrivati rov, pogleda skozi odprto luknjo, malo povoha in v tem hipu ga je treba ustreliti. Toda ta način uničevanja je zamuden, ker se mora čakati včasih dolgo časa; tudi precej drago stane vsak voluharjev kožušček.

Priprava za lovljenje voluharja je puška samostrelnica, s katero se voluhar sam ustrelji. Voluhar ima posebno rad korenje. Če se mu položi pred odprt rov samostrelnico, na kateri je nataknen majhen zrezek korena, tedaj voluhar, ki pride zapirat rov, zapazi to slaščico, jo prime, potegne v luknjo in sproži strel, ki mu razbije glavo.

Samostrelnica-voluharka je dolga 30 cm. Od tam, kjer se petelin sproži pa do tja, kjer je korenje pritrjeno, je napeljana žica. Na konec žice se natakne košček korena, zato ima žica majhne kaveljčke, da se koren ne sname, ko ga voluhar potegne. Priprava mora biti prav rahlo nastavljena, da se petelin pri najmanjšem potegljaju žice sproži in udari na naboj v cevi. Pri samostrelnici je varnostna kljukica, s katero pri nastavljanju in odstranjevanju petelina zapremo. Pokončavanje voluharja s to samostrelnico je lahko in zelo uspešno in ni zamudno. Nastavljanje je tudi brez vsake nevarnosti, če se le količjak previdno ravna.

Ker je žival, ki jo streljamo, majhna, ni treba naboja popolnoma napolniti, zadostuje prav malo lovskega smodnika in malo zrnja. Da na nastavljeno voluharko ne stopi kakšna žival, se odprtina v zemlji, kjer leži voluharka, pokrije z desko. Kdor hoče, lahko voluharko pritrdi v majhen zaboj. Neobhodno potrebno to ni, a dobro je radi tega, da se prst ne more vsipati na voluharko, kar lahko prepreči sprožitev. Zato ima železni podstavek voluharke nekaj luknjic, da se lahko z vijaki ali žebli pritrdi k zaboju.

Naiveč pa naši sadiariji uporabljajo klešče za lov voluharjev. Ta priprava je že stara in izkušeni lovci trdijo, da je najbolj učinkovita, saj kolikor toliko spreten lovec polovi na dan tudi do 20 in več voluharjev, ako se je nadležne močno razmnožil. Drugi zopet uporabljajo 20 cm dolge cevne pasti in trdijo, da imajo prav zadovoljive uspehe. Vedno pa zavisi uspeh lova od

spretnosti lovca. Mnogim sadjarjem pomagajo zatirati glodavca tudi domači pes in mačka, pa tudi podlasica, mala in velika, je velika sovražnica voluharjev.

Omeniti bi bilo še to: Če je pred zakritim rovom nasuta prst, tedaj spoznamo, da je napravil to krt in je to krtov rov. Voluhar odprt rov le zamaši in zabije, ne pusti pa pred zaprtim rovom narite prsti. V toplem letnem času voluhar dostikrat ne zapre odprtega rova. Če se hočemo prepričati, ali biva v ro-

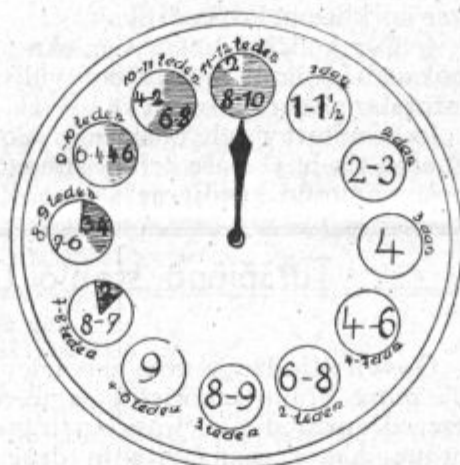
vu voluhar, položimo pred odprt rov majhen koren. Samo če ta izgine, spoznamo, da po tem rovu lazi voluhar in mu nastavimo voluharko. Kadar na vrtu, v sadovnjaku, na polju ali vinogradu kopljemo, prekopavamo itd. ter zapazimo voluharjeve rove, pustimo nekaj rogov odprtih in opravljajmo svoje delo dalje. Čez kratek čas pogledajmo rove, ki smo jih pustili odkrite. Če zapazimo, da je tak rov novo zaprt, kot opisano, ga zopet odkrijmo in nastavimo past.

Živinoreja.

Kakršno tele, taka krava!

Ing. B. V.

Skrb za pravilen razvoj teleta se prične že pred telenjem, Pomisliti moramo, da zraste plod v materinem telesu zadnja 2 meseca brejosti na dvojno težino. Zato moramo

Na lanskeletni razstavi v Leipzigu je bila montirana takšna ura, ki kaže, kako se naj hranijo teleta. Številke pomenijo litre in sicer na belem polju za polno mleko, na temnem za posneto mleko.

skrbeti, da bo v krmi zadosti vseh hranilnih snovi, ki jih rabi krava za sebe in še za razvoj teleta. O tem je bilo pisano že v zadnji številki »Kmetovalca«.

Po rojstvu pa mora tele dobiti čim prej mlezvo, da mu očisti želodec. Prve dni naj dobi mleko v več obrokih (vsaj štirikrat) da ni preveč lačno in da ne pije preveč pohlepno, ker to povzroči motnje v prebavilih. Da lahko točno odmerimo potrebno količino mleka, je bolje, če tele napajamo. Prve tedne moramo paziti na toploto mleka, da ni prehladno (35° C). Pozneje, če se dodaja tudi posneto mleko, je lahko tudi mlačno ali celo

hladno, seveda če je posneto mleko čisto! Do 6. tedna naj dobiva tele samo polno mleko, ki se nato polagoma nadomešča s posnetim mlekom, ki pa ne sme biti nakislo.

V 2. ali 3. tednu začnemo polagati že drugo hrano, da se tele počasi privadi na trdo hrano. Dodatek je sestavljen iz najboljšega sena in krepke krme. Nudimo te hrane toliko, kolikor teleta sama hočejo. Ta dodatna hrana pa pride do veljave šele s pričetkom nadomeščanja polnega s posnetim mlekom. Dokler dobi zadosti mleka, ni treba hraniti beljakovinske krepke krme. Sestavimo jo na primer iz ovsenega zdroba, pšeničnih otrobov in 20% klajnega apna. Šele ko se zmanjšuje tudi obrok obranega mleka, moramo pričeti z beljakovinsko krmo. Kot primer o ukupni potrebi krme naj služi naslednja razpredelnica, ki se pa malo razlikuje od števil na uri. Količina mleka je nižja in preje se začne z dodajanjem posnetega mleka. Poraba krepke krme in sena je samo primerjalna, ker se zelo menja.

Teden	polno mleko v l	posneto mleko v l	krepka krma v kg	sena v kg
1.	4	—	—	—
2.	7	—	0.07	—
3.	8	—	0.20	0.05
4.	8	—	0.30	0.07
5.	8	—	0.30	0.10
6.	6	2	0.30	0.15
7.	2	6	0.40	0.20
8.	—	8	0.60	0.30
9.	—	8	0.80	0.30
10.	—	8	1.00	0.35
11.	—	8	1.20	0.40
12.	—	8	1.40	0.50

Po tem primeru se obrano mleko krmi do 16. tedna, količina krepke krme je tedaj 1.50, sena 1 kg. Ko prenehamo s hranjenjem

obranega mleka, moramo začeti z dodajanjem beljakovinske krepke krme. Istočasno moramo tele privaditi na sočno krmo. **Primer krme 5 do 6 mescev starega teleta:** 2.5 kg dobrega sena, 0.5 kg žitnega zdroba (oves ali ječmen), 0.75 kg beljakovinske krme (lanene pogače, drob soje), 5 kg krmne pese, razrezane in pomešane s plevami, 30 g klajnega apna in soli. Poleti nadomesti peso mlada paša ali zelena krma v hlevu. Pri tem se lahko zmanjša količina krepke krme na 0.25 kg.

Krma 7 do 12 mescev starega teleta. Poleti zadostuje dobra paša brez vseh dodatkov. Teleta se morajo počasi privaditi na pašo. Če

ne moremo pasti, pokladamo v hlevu 20 do 25 kg zelene krme, (lucerna, črna detelja, trava). Skrbeti pa moramo za gibanje telet na svežem zraku. V jeseni ali zimi krmimo na pr. 1) 25 kg krmnega ohrovt, 1.5 kg dobrega sena. (Krmni ohrovt je pri nas še premalo znan in cenjen. Bil je že opisan v »Kmetovalcu«) ali 2) 2.5 — 3 kg dobrega sena, 15 kg razrezane krmne pese s plevami, 0.5 kg lanenih pogač ali 3) 4 kg dobrega sena, 0.5 kg lanenih pogač, 8 kg razrezane pese s plevami. Pozimi ne smemo pozabiti na klajno apno in sol, katerih živali ne najdejo dosti v zimski hrani.

Krompir in pesa kot hrana za molzne krave.

Ing. B. V.

Često se sliši vprašanje, ali se lahko krmi krompir mlečnim kravam namesto pese in kakšen je učinek tega krmljenja. Poskus takega krmljenja, ki je bil napravljen v Nemčiji, je dal sledeče rezultate.

1. Prebavljiva vrednost hranilnih snovi v krompirju je bila pri prežvekovalcih manjša, kot n. pr. pri svinjah. Niso se pa pokazale nikake razlike pri krmljenju s sirovim, kuhanim ali okisanim krompirjem.

2. Mlečnim kravam se lahko pokrmi do 15 kg očiščenega in zdravega krompirja. Več kot 20 kg pa se ne sme dnevno pokrmiti, ker nastopijo razne napake in motnje v prebavi. 10 kg krompirja predstavlja vrednost okrog 25 kg pese. V tem slučaju pa moramo živini dodati zadostno količino grobe krme, ker to zahteva manjša količina krompirja v primeri s peso. Isto tako moramo paziti na dodatek mineralnih snovi, ker jih v krompirju primanjkuje.

3. V večih poskusih so primerjali vrednost krompirja s peso. Izmenjavajo krompirja in pese so vršili na podlagi enake škrobne vrednosti. Pri večini poskusov se je pri krmljenju krompirja v primeri s peso zmanjšala mlečnost in sicer do 6%. Nekoliko poskusov ni pokazalo nikakšne razlike, samo nekaj poskusov je pokazalo povečanje mlečnosti za 4 — 8%. Če so krmili enake količine krompirja kot pese, dodatna krma pa je ostala neizpremenjena, se je s krompirjem povečala mlečnost, kar je seve razumljivo, radi večje hranilne vrednosti krompirja. Razne sorte krompirja niso pokazale nikakih razlik,

V jeseni in zimi se lahko krmi sirov krompir, za pomlad pa pride v poštev okisan in posušen krompir, ker so klice zelo škodljive.

4. Na količino toščice v mleku ni pokazal krompir nikakšen vpliv. Istotako ne na okus mleka.

Iz rezultatov teh poskusov spoznamo, da je za naše prilike mnogo bolj primerno krmljenje s peso, ki

že od nekdanj velja kot najboljša zelena krma na zimo. Mora pa biti čista, brez zemlje, ker ta povzroča obolenje želodca in črev, zmanjša izkoriščanje hrane in poslabša kakovost mleka. S poskusi je dokazano, da se vsled blatne pese zmanjša mlečnost za 1 l in tudi več na dan. Poslabša pa se tudi kakovost mleka, kot tudi njegovi produkti. To vedo posebno dobro sirarji, ki se že vnaprej bojijo začetka krmljenja s peso ali repo, ker takoj nastanejo težave pri sirjenju, posebno emendolskega sira. Pri enostranski krmi z mnogo pese dobimo blede, trdo in drobivo maslo, kar se še poveča, če istočasno krmimo mnogo slame. Izravnamo in omilimo vpliv pese in slame, če krmimo tudi močna krmila, ki napravijo maslo zopet mehko in fino, tako n. pr. pšenični otrobi, oves, pogača od ogrščice in sončnice.

Dober učinek pese, zlasti njena sposobnost povečanja mlečnosti, pa se pokaže le tedaj, če se daje kravam tudi primerna dodatna krma. Posebno moramo skrbeti za beljakovine. Če nimamo na razpolago dovolj sena, moramo dodajati krepka krmila za nadomestek beljakovin.

Turščična stebila (koruznica) kot hrana.

Ing. Sorec Egon

Goveji želodec je tako ustvarjen, da more hrano izkoristiti samo v razredčenem stanju. Koncentrirana hrana, kakor razna žita in druga krepka krmila, se morajo pokladati pomešana z manj prebavljivo hrano, ali pa se mora poleg te hrane pokladati tudi seno, slama itd., da se v želodcu med prebavo pomeša med koncentrirano hrano. Če to ne storimo, gre hrana nedovoljno izkoriščena v gnoj, povzroča pa tudi lahko razna obolenja v prebavilih.

Govedo rabi torej hrano, ki ni samo redilna, temveč tudi takšno, ki napolni želodec. Navadno tudi vsaka polnilna hrana vsebuje gotov del, ki je hranilen. Tako vsebuje seno razen hranilnih sestavin tudi takšne, ki samo napolnijo želodec. Slama ima poslednjih večji del, zato je tudi manj hranljiva. Toda goveji želodec ima še to posebnost, da tudi od težje prebavljivih snovi dosti velik del prebavi. Navadni želodčni soki drugih rastlinojedcev tega ne zmorejo in zato ne moremo konj in prašičev na isti način

hraniti kot goveda. Le v govejem želodcu se namreč nahajajo razne glive, ki razkrajajo tudi lesno vlaknino, ki je druge rastlinojedne živali malo ali sploh ne prebavijo. Zato se govedo lahko preživlja tudi s slamo in drugo rastlinsko hrano, ki vsebuje mnogo lesne vlaknine.

Ajdova slama, pomešana med druga krmila, ni tako slaba krma za govedo, kakor se splošno misli. Če ji pri mešanju dodelimo nalogo, da z njo nadomestimo drugo napolnilno hrano, bomo tudi ajdovico s pridom pohranili, posebno če nam primanjkuje druge boljše hrane. Mnogo pa je še drugih rastlin, ki vsebujejo dosti lesne vlaknine, ki bi mogoče bile dobra polnilna krmila, jih pa za hrano zato ne moremo uporabiti, ker so pretrde in jih govedo ne mara. Če jih pa zmečemo ali na drobno razrežemo, postanejo uporabne in jih goveji želodec more prebaviti. Taka krmila so v letih, ko manjka krme, prav dobrodošla nadomestila. Toda razumen gospodar ne bo čakal takšnih

let, temveč bo že poprej razmišljal, s čim bi seno nadomestil in tako prihranil na izdatkih. Uvedel bo hranjenje z nadomestki tudi v letih, ko ima dovoljno sena, pa bo raje redil več živine, ali pa seno vnovčil, če ga bo imel preveč.

Takšna trda hrana, ki jo je treba še predelati, da postane užitna, je n. pr. trsno rožje. Po obrezovanju naši vinogradniki enoletni trsni les zažgejo ali ga vržejo na kompost. Prihraniti bi mogli mnogo sena, če bi enoletno rožje zmelili na v to svrhu pripravnih strojih in ga potem pokladali volom preko zime ali v času, ko jih ni potrebno močnejše hraniti, ker jih le redko vprežemo.

Bolj važna pa je koruznica. Že do sedaj se je pokladala tudi pri nas govedu, toda v glavnem le radi tega, da se je živina motila z njo, ko je obirala listje, stebila pa je pohodila v gnoj. Ta način izkoriščanja koruzovine je seveda zelo preprosto. Naši bratje v Vojvodini že bolj racionalno izrabljajo koruznico. Na slamoreznici jo razrežejo na 1 do poldrugi cm dolge kose. Vsak večer to »sečko« pomešajo s plevami ali rezanico od slame, poskropijo z vodo, osolijo in jo pustijo vsaj 12 ur stati na kupu. Koruznica se malo segreje in zmehča. Pred krmljenjem ji primešajo še

zrezano repo in krepko hrano ter jo potem pokladajo kravam. Voli, kadar ne delajo, dobijo samo koruznično rezanico pomešano s plevami ali rezanico od slame in malo repe. Kadar pa delajo, dobijo isto hrano pomešano s koruznim zdrobom. Koruznica v teh krajih popolnoma nadomestuje seno, ker tega primanjkuje in ga kmetje raje prihranijo za mlado živino, breje krave in vole, kadar težko delajo.

Amerikanci so uporabo koruze še bolj izpopolnili. Koruznico ne režejo s slamoreznico, temveč jo s posebnimi stroji razcefrajo podolž stebila na prav tanke kose. Najmanj užitna je namreč trda koža stebelc, ki tudi sprečuje prebavo stržena. Ta stroj pa nekako olušči kožo, ki gre od živine sicer neprebavljena, ima pa pri prebavi in hranjenju goved nalogo polnilne hrane. Stroji se imenujejo »šriderji« in so se pred vojno uvažali iz Amerike.

Letos, ko imamo mnogo koruznice na razpolago, bi bil pač greh, če je ne bi izkoristili. Nabava šriderjev bi bila zdaj gotovo nemogoča in verjetno tudi draga. Poslužimo pa se lahko načina priprave koruznice kot je v Vojvodini običajen in bomo že s tem mnogo sena prištedili.

Važnost soli.

Ing. B. V.

Nihče ne dvomi, da je kuhinjska sol (Na Cl) za človeka neobhodno potrebna. Mnogi pa še dvomijo, da je sol potrebna tudi našim domačim živalim. Nekatere rastline ali njihovi deli vsebujejo večje količine soli in če z njimi krmimo, ni treba soli še posebej dodajati. Precej soli imajo detelje, repni oljnati plodovi itd. V drugi krmi je malo soli in zato jo moramo dodajati v obliki živinske soli, ki je pobarvana sol. Če so bili travniki ali njive močno gnojene s kalijevo soljo, moramo sol dodajati, ker kalij nadomesti tudi v rastlinah natrij, ki je sestavni del kuhinjske soli. Nekatere rastline, kot n. pr. krompir vedno vsebujejo velike količine kalija in če bi hranili živali samo z njimi, bi trpele pomanjkanje soli.

Kakor človek, oboli tudi žival, če ne dobi s hrano zadosti soli. Dokler so se ljudje hranili predvsem z mesom niso občutili potrebo po soli, ker jo je v mesu toliko, kolikor jo telo potrebuje. Zato tudi me-

sojede živali ne potrebujejo toliko soli kot rastlinojede. Vsakemu je znano, kako poželjivo ližejo sol ovce, koze in govedo. Če jo ne bi potrebovale, ne bi bilo takega pohlepa po njej.

Pri pomanjkanju soli se zmanjša prebava, izgubi tek in pri živalih opazimo, da ližejo zid. S prebavljeno hrano pride sol v kri in z njo oskrbuje živčevje, mišičevje, mleko, slino, kosti in dr. V pepelu krvi je skoro polovica iz kuhinjske soli. Sol draži žleze v ustih in prebavnih organih in s tem poveča izločevanje slin in drugih sokov, ki so potrebni za prebavo hrane. V želodcu se nahaja zelo važna solna kislina in ki nastane iz soli, iz katere se odcepi en spoj, namreč klor.

S soljo lahko izboljšamo neokusno krmo, da jo živina rada žre. Posoljena slama in slabo, posebno kislo seno, postaneta lažje prebavljiva. Vse domače živali rabijo sol, toda ne v enaki količini. Največ je rabijo ovce, koze in govedo. Konji

dobivajo navadno zadosti soli v krmi. Isto je s prašiči, ki so občutljivi na preslano hrano in lahko celo poginejo. Če dobivajo pomije, soli ni treba še dodajati. Ovcam, kozam in govedu se priporoča dati dnevno 5—10 g na 100 kg žive teže. Krava teže 500 kg dobi torej 20—50 g, kakršna je pač krma.

Gozdarstvo.

Črni oreh.

Kosi Ludovik

Ker se že marsikateri posestnik peča s pogozdovanjem ameriškega črnega oreha (*Juglans nigra*), me vodi želja, da podam nekaj znanja o tej najdragocenejši gozdni rastlini v Evropi. Črni oreh je sorodnik našega belega ali domačega oreha (*Juglans regia*), ki poteka iz Perzije, to je iz toplejšega podnebja kakor črni oreh, ki mu je domovina vzhodni del Severne Amerike. Belega oreha ne sadimo v gozdnih sestojih, ker je močno podvržen pozebi, posebno v mladosti in bi bilo zaradi tega pogozdovanje zelo tvegano. Črni oreh pa z daleka ni tako občutljiv za mraz, saj je prenesel letos v naših krajih več ko 30° C pod ničlo, ne da bi pri tolikšnjem mrazu pokazal znake pozebe. Odlikuje se tudi z drugimi vrlinami

Drevo črnega oreha na težki ilovnati zemlji. Letno priraste v debelino povprečno 0.5 cm. Težke zemlje niso za črni oreh!

pred našim domačim orehom. Izborno raste v višino in dela krasna visoka debla. S svojim izvanredno lepim, dragocenim lesom pa prekaša vse v Evropi rastoče drevje. (Glej članek v lanski 10. št. »Kmetovalca« od gospoda Pleška!) Pri nas ni to drevo več kaka posebna redkost, saj ga kultivirajo že celo stoletje. Večji, starejši gozdi črne-

Drevesa črnih orehov v Slov. goricah.

ga oreha se nahajajo na državnem posestvu Belje, vukovarskem vlastelinstvu i. dr. Manjše skupine in posamezna drevesa srečamo na privatnih posestvih. Kjub temu, da nam zaradi velikega povpraševanja primanjkuje domače seme, ni niti tako drago. Doslej sem plačeval za kg črnih orehov 5 din (3 kg orehov nudi povprečno 100 lepih sadik).

Črni oreh odlično uspeva pri nas povsod tam, kjer se nahaja rahla, peščeno ilovnata, globoka, sveža zemlja. Slabe izkušnje smo imeli z njim na težki ilovnati, na suhi peščeni zemlji in na mokrih tleh, kjer se stalno zadržuje voda. Najbolj praktična in sigurna instrumenta za določevanje zemlje črnemu orehu sta domača oreh in kostanj. Kakovost zemlje, v kateri dobro uspevata ti dve rastlini, je prvovrstna tudi za črni oreh. (Kadar nameravamo saditi to dragoceno rastlino zmeraj preglejmo globino zemlje in nje fizikalne lastnosti in se šele potem odločimo za pogozdovanje. nje!)

Svojčas smo se posluževali pogozdovanja s sadikami, ki so bile vzgojene v lastni drevesnici. Zaradi do 1 m dolge srčne korenine, ki jo je razvil oreh že v prvem letu v sejalnici, nas je stala saditev mnogo truda. Pa tudi pozneje nismo imeli veselja nad mladim nasadom, saj nekaj let za tem sploh drevesca niso hotela uspevati. Glavni vzrok slabe rasti je ležal v poškodovanih in obolelih koreninah, ki so dobile pri izkopavanju in saditvi večje ali manjše rane ter odtiske na občutljivih mesnatih delih. Korenine črnega oreha so mnogo bolj občutljive za poškodbe, kakor korenine domačega oreha, ki jim tudi škoduje presajanje.

Danes izključno sadimo plodove črnega oreha na primerno očiščene gozdne prostore. Celokupno delo je tako vezano z mnogo manjšimi stroški in naraščaj se odlično razvija, da ga je res veselo gledati. Navadno že v jeseni drugega leta priraste v višino 1 m in še več, dočim presajene sadike le za par cm.

Črni oreh vzgajamo v čistih ali mešanih sestojih. Doslej so najboljše uspevali čisti orehovi gozdi. Seme sadimo v medsebojni kvadratni razdalji po 2 m, le na slabši zemlji še gostejše n. pr. 1.5 m. Treba je vedeti, da se pri večjih razdaljah (3, 4 m) preveč razvijejo stranske veje na škodo debelca, kar močno zmanjšuje vrednost lesa.

Za 1 oral potrebujemo 40 — 50 kg semena. Sadimo v vrste na 20 — 30 cm široke, prekopane pasove, v jeseni ali pomladi. (Kako postopamo s semenom do setve, kdaj in kako sadimo, glej članek od gospoda Goričana »Kmetovalec« 1939 št. 8 pod naslovom »Gospodarske drobtine«, št. 10 »Črni oreh« od gospoda Pleška in »Kmetovalec« 1940 št. 3 stran 55!) Dragocene rastline nekaj let skrbno negujemo (plevemo in okapamo). Pleveljenje se ne sme nikoli zamuditi, ker bi drevesca v plevelu, ki potrebujejo v času vegetacije posebno veliko svetlobe, močno zaostala v rasti ali se zadušila. Opazil sem, da nekateri sadijo oreh pod zaščito starejšega drevja, da bi ga tako zavarovali pred mrazovi. Tako pogozdovanje je škodljivo. Res je, da črnemu orehu tu pa tam, na izrazito mrzlem prostoru, zmrzne vršiček, ali to mu mnogo ne škoduje, ker nastavi novi vrh.

Poskusi so pokazali, da so petletne rastline, ki so rastle v gostem zastoru, merile v višino 80 cm in v debelini 1 cm; na svobodnem prostoru pa je znašal prirast v višino in debelino trikrat toliko.

V primerno gostem sestoju se strnejo krošnje že tekom prvih 10 let in takrat nastopi večje priraščevanje — posebno v višino.

Ker črni oreh hitreje raste od marsikateri vrste domačih listovcev, je treba mladi gozd zgodaj redčiti (po dvajsetih letih). Dobro je ob tej priliki pod redke orehove krošnje posaditi bukev, katera dobro ščiti in izboljšuje gozdna tla. Gozd je treba od časa do časa redčiti in to toliko let, dokler ne odraste.

Po pravilnem redčenju ostane v 60 — 80letnem sestoju na površini 1 orala okrog 80 najlepših dreves, ki vsebujejo na dobri zemlji povprečno do 500 m³ lesa — to je v današnji vrednosti do dva milijona dinarjev. Skoraj neverjetno ali vendar resnično.

Vejica s plodom črnega oreha, ki sem jo slikal ob reki Dravi v bližini Velike Nedelje. Orehova drevesa, ki rodijo v tem kraju plodove, so stara 15 let. Najdebelejša imajo doprslni premer 10—18,5 cm in merijo v višino 12 m. Rastejo skupno z breztem, ki imajo v isti starosti doprslni premer 7—18 cm.

Zadružništvo.

Nekaj novih misli.

Janko Furlan

Sedanji resni časi nam nalagajo vedno težje gospodarske naloge in skušamo na vse načine, da se izognemo večjim zadregam. Prva skrb je seveda namenjena preskrbi živil, kjer smo vedno bolj iznajdljivi, podjetni in ekonomski. Vedno bolj izkoriščamo celo take dobrine, ki jim prej nismo dali tega naziva in se zanje nismo zmenili. Kdo je kdaj slišal, da se lahko pripravi n. pr. iz robidnega listja tako dober čaj! — Je pač tako, da vrag v sili še muhe žre.

Bilo kakorkoli, a vrednost je le vrednost, pa naj se rabi za karkoli. Mi moremo pri tem podčrtati le to, da naša zemlja lahko postreže z mnogoterimi dobrinami v taki meri kot malokatera. Naši travniki, naša polja, gozdi in planine hranijo mnogo koristnega. Žal, je šlo in gre to še vedno pretežno po zlu, bilo, ker teh vrednot ne poznamo, bilo, ker jih kot posamezniki sploh ali vsaj ugodno ne moremo vnovčiti.

Če pa vzamemo po eni strani naše prirodne prilike, ki so v splošnem v tem pogledu ugodne, po drugi pa siromaštvo, ki domuje v velikih odstotkih po naših kmetijah in med delavskimi sloji, se nam kar samo vsili vprašanje, kako bi te dobrine zbrali najbolj smotrno in koristno, oziroma, kako bi z njimi najuspešnejše pomagali našim siromašnim krovom.

Življenje nam je že stokrat dokazalo, da so »raztreseni udje«, to je taki, ki se bore v življenju sami samcati, prepuščeni zelo težki usodi. Sam lahko delaš, a sam boš žel zelo malo ali večkrat celo nič. V vsakem primeru pa da ta gospodarska osamljenost posamezniku nedvomno manj kot pa združitev sebi enakih. Če je združenje — organizacija široko razpredena in vladajo v njej zavestna disciplina in red, čut odgovornosti in poštenja, je uspeh tem večji. Enotnost je velika moč in sila, ki odloča predvsem v gospodarskem življenju. Če prodajaš ali kupuješ sam zase, si neznatnej, ki se mora vedno ukloniti volji močnejšega; vršiš to skupno-organizirano, si jačji za toliko, za kolikor je večja in enotnejša zadevna organizacija. To se zelo jasno vidi v trgovini. Veletrgovec ali večji trgovec trguje lahko popolnoma sam zase, saj ima za seboj veli-

ko množico potrošnikov (kupcev blaga), ki so glede svojih interesov neorganizirani, glede nujne naravne potrebe (nabava potrebnih živil ali drugega blaga) pa »organizirani«. Kako drago plačujejo to posredništvo — ki bi ga organizirano lahko sami nadomestili — morejo razbrati z gospodarskega uspevanja dotične trgovine.

Pa da se vrnemo k naši stvari in se vprašamo: Ali bi se ne dalo zbiranje raznovrstnih dobrin, recimo gob, jagod, zdravilnih zelišč in kar je še takih dobrot, izvesti tako, da bi na čim lažji način dosegli čim večji gospodarski, a istočasno tudi moralni uspeh?

Mogoče bo marsikdo zamahnil z roko, češ: Že spet kaka nova prazna marnja! Bilo tako, a resnica je, da imamo vedno kaj novega in da je bilo tudi yse to, kar je danes staro in preskušeno, enkrat novo.

V mislih imamo naš mladi rod, ki naj bi ga v to pritegnili. Naj se to zdi smešno in brezpomembno, vendar je vredno, da o njem razmišljamo. Za to govori mnogo razlogov. Eden od teh je v dejstvu, da vsi, zlasti pa kmetijski otroci že v prvi mladosti radi delajo. Njih delo se prične z igro, ki pa se že pri prvih korakih v svet prelevi v posnemanje vsega, kar doznajajo v svoji neposredni okolici: v oranje, sejanje, zidanje itd. Moški rod posnema moška, ženski ženska opravila. Tako je bilo in ostane.

Druga tudi neoporečna resnica: Otrok izredno uživa na doseženem uspehu in o tem dolgo razmišlja. To znamo iz lastnega življenja v mladosti.

Poleg drugih je tudi tale pomembna in uvaževanja vredna resnica: družbo ljubi in nagiba k skupnemu udejstvovanju.

Zakaj bi ne izkoristili otrokovih nagibov v njegovo in naše dobro? Saj je nedvomno vsem staršem na tem, da se otroci čim boljše pripravijo za bodoče življenjske naloge: da postanejo delavni, skrbni, varčni, trezni in se izvežbajo v vsem, kar bi jim moglo pozneje kakorkoli lajšati borbo za obstanek.

Pravkar vidimo, kako nas že same gospodarske prilike silijo v vzajemno in skupno delo. Sproti pa spoznavamo, kakšno škodo, predvsem gospodarsko moramo utrpeti

radi napačne vzgoje, ki nas je vodila vsakega svojo pot. Dom in javno življenje sta nas usmerjala tako, da smo se gospodarsko izločili iz celine občestva. Iz materinlih in očetovih ust smo neprestano slišali nauk: Skrbi zase in za druge se ne brigaj! Njih nauk je bil sicer dobronameren, a vendarle skupnosti škodljiv. Kar pa škoduje skupnosti, škoduje tudi posamezniku, ki je vedno njen član. Sam zase ne pomeniš nič. V kolikor pa pomeniš, je to vedno v tvoje slabo, ker tvoji izkoriščevalci, ki si ne žele ničesar bolj kot tvoje razdvojenosti in razcepljenosti, izkoristijo to tvojo slabost.

Ko to spoznamo, je naša dolžnost, da nedostatek odpravimo in uberemo nova pota. Že star pregovor nas uči, da naj upogibamo mlado drevo, v našem primeru mladino. Gre torej za smotrno vzgojo, ki naj bi preusmerila mladino.

Kako naj se to zgodi?

Sami starši tega ne morejo izvesti, sama mladina tudi ne. Naloga staršev bi bila, da bi bili stvari naklonjeni in bi jo blagohotno podpirali. Otroci imajo svoj skupni dom v šoli — v tistem hramu, ki jim vkleše neizbrisne spomine. Od njega starši zahtevajo, da njihove otroke čim bolj pripravi za življenje. Otrok naj se nauči čim boljše čitati, pisati, računati, potreben jim je tudi nauk iz stroke, ki jo otroci že zgodaj vršijo: seznanijo naj se s fizikalnimi in kemičnimi lastnostmi zemlje, z rastlinskim in živalskim življenjem, z načeli umne odgoje, vrednostjo, pomenom itd.

A danes ne zadošča samo taka splošna in strokovna izobrazba, ki je sicer — kar se razume samo po sebi — prvi pogoj v vsakem, posebej še v kmetijskem obratovanju. Ne zadošča, ker vsi vidimo, da ne gre le za umno strokovno gospodarstvo, ampak prav toliko, če ne še bolj za vnovčenje proizvodov, oziroma za pravično nagrado delu.

Zakaj naj bi se mladina že izza rane mladosti ne učila spoznavati gospodarskih razmer, njih vzrokov in posledic? Zakaj bi ne spoznala zgrešene in prave poti? Ali je mogoče za to premlada? Če ni premlada za druge nauke in raznotera opravila, ki jih vrši kot odrasli, le v manjšem obsegu, ni niti za to. Od 10. starostnega leta dalje je za to dovolj zrela, le če ji znamo nuditi nauk v njeni razvojni stopnji primerni obliki.

Izkoristimo njene nagibe in nudi-mo ji priliko, da se koristno izživi, to je, da se neovirano praktično udejstvuje! Podčrtamo: praktično, kot se praktično udejstvuje na polju in travniku in drugod, ker bi bila gola beseda res prazna marnja. Dela naj kot odrasli, kakor je njena nepretrgana težnja!

Nikjer pa se ne more otrok tako koristno izživljati kot v šolski zajednici, ki zna spretno uravnava-ti njene nagibe v smer praktičnega vzajemnega sodelovanja s prvenstvenim upoštevanjem gospodarskih oziroma socialnih prilik on-dotnega okolja. To pa je praktično zasnovana združna vzgoja.

Vzemimo, da je pekje n. pr. mnogo zdravilnih trav. Mogoče se le redki posamezniki zanimajo zanje, jih nabirajo in prodajajo. Uspeh je v splošnem neznamen, zlasti če je kraj oddaljen od mesta, oziroma, ker je cena popolnoma odvisna od volje kupca. Majhen kup, a vedno še neznatnejši denar!

Pa naj bi organizirali nabiranje na združni podlagi — nekam tako, kot vršijo svoje opravilo čebele. Iz malih količin posameznikov bi zbrali znaten kup in ga skupno prodali. Za kupca bi ne bilo bojazni, ker bi se predhodno lahko dogovorili s pomembnejšo gospodarsko organizacijo, ki tako stremenje pozdravlja in ga tudi vsestransko podpira. Recimo Kmetijska družba, katere člani so v glavnem kmetje.

V tem primeru bi prišel vsak nabiralec, majhen ali velik, na svoj račun, ker bi v prodani količini predstavljala vsaka manjša količina razmeroma enako vrednost. A to smotno organizirano zbiranje raznovrstnih, doslej popolnoma ali pretežno pozabljenih, oziroma vsaj podcenjevanih dobrin, bi izpričalo njih velik gospodarski pomen. Tudi bi se mladina za plodove, ki jih je sama nabrala, nedvomno vsestransko veliko bolj zanimala. Računi, prirodoznanski pouk, jezikovne vaje i. dr. bi se nanašale na blago, ki je šlo skozi njihove roke, bi zbudilo zanimanje tudi pri slabših učencih, ker bi to poseglo v njih osebni interes.

Otroci bi nekaj sami zaslužili, s čimer bi se dvignila njih zavest, da so že sami pomagali sebi in hiši. Kolikim našim skrajno siromašnim otrokom bi bil na ta način omogočen nakup šolskih potrebščin in še kaj več! Toda produktivna dežja zadruga bi mogla biti hkratu tudi nabavljalna, in to za nabavo šol-

skih potrebščin, ki so večkrat (v stranskih krajih) za 20, 30 odstotkov dražje kot v mestu.

Pri tem mislimo tudi na hranilnico, kamor bi otroci vlagali svoje male prihranke za kasnejšo šolsko potrebo, oziroma še za kaj drugega. Tako bi se nudila lepa prilika podpirati siromašne tovariše(ice) člane(ice) zadruge. Smelo lahko trdimo, da bi bilo tako mladinsko praktično »zadrugevanje« zelo velikega vzgojno poučnega pomena, ker bi deco uvajalo v samostojnost, samopravo, sodelovanje, štedljivost itd. Njih vodniki in svetovalci bi bili šola in zastopniki staršev (krajevni šolski odbor).

Mnogo, zelo mnogo bi se doseglo s tako organizacijo, pred vsem pa mnogo zanimanja za združno življenje, ki ga tako zelo pogrešamo danes, a ga bomo še bolj v bodoče.

Zbral sem le nekaj misli in navedel le par primerov (nabiranje gob, zdravilnih trav i. dr.) za tako skupno akcijo. Je pa še mnogo drugih možnosti, n. pr. izdelovanje kake igrače, orodja, okrasčkov, čipkarstvo i. dr. kakršne so pač krajevene prilike.

Te misli, ki jih narekujejo novi časi in naše gospodarske in druge prilike, podajamo bralcem »Kmetovalca« z namenom, da o tem razmišljajo in morebiti povedo svoje mnenje, oziroma celo zadevno kaj ukrenejo z domačo šolo.

Nasveti nerednim združnikom.

Bolgari so izdali za nedisciplinirane združnike prav posrečene nasvete:

1. Ne posečaj občne zборе in sestanke svoje zadruge.

2. Če se odločiš, da ipak greš, pazi da boš sigurno prepozen.

3. Kadar dežuje, nikoli ne pojdi na združni sestanek, ker dež je moker.

4. Čim prideš na občni zbor, zahtevaj besedo in napadaj poslovanje zadruge. Potrudi se, da boš upravi dobro zagodel.

5. Če bi kdo predlagal, da se ti zaupa izvrševanje kakšnega posla za zdruzo, odločno odkloni, ker lažje je soditi druge, kot pa izvrševati kakšno nalogo.

6. Pokaži se užaljen, ako te ne izvolijo v odbor. Če pa te izberejo, ne sprejmi odborniško mesto, češ saj nisi delovna živina.

7. Kadar te predsedujoči vpraša za tvoje mnenje o kakšni zadevi, izjavi, da se odrečeš besede in da boš tvoje mnenje že povedal kje drugod.

8. Takoj, ko je končan občni zbor, seja ali sestanek, pohiti v gostilno in tam prisotnim lepo razloži, kako se naj zadruga vodi.

9. Nikoli se ne pretegni radi zadružinih poslov. Če vidiš, da se drugi nesebično žrtvujejo, trudi se za napredek zadruge, širijo misel medsebojne pomoči, ter vsled tega pridobivajo na ugledu med narodom, začni o njih takoj slabo govoriti. Tako jih boš najhitreje očrnil pred narodom.

10. Končno, ako si se odločil popolnoma uničiti zdruzo, predpostavljaš lastne interese potrebam cele vasi in združnikov, ter celo interesom naroda, kakor to delajo mnogi drugi, ki so v življenju izven združnega kroga zelo ugledni.

Gospodarske vesti.

Tržno poročilo.

Pšenica: Znano je, da v Evropi letos nismo imeli dovolj žetev. Na splošno se je v evropskih državah namlatilo za eno tretjino manj kot lani, v kolikor smemo verjeti časopisnim vestem. Edino Nemčija se hvali, da je namlatila le za 3% manj kot lani in da bo imela z nekaterimi omejitvami in rezervami dovolj pšenice za prehrano prebivalstva. V Italiji so letos namlatili le 73 milijonov metrskih stotov napram 81.000.000 mtc. lani, ter je bila vlada primorana odrediti, da se mora pšenična moka mešati z 10% koruzne. Nasprotno je bila žetev v Ameriki še precej dovoljna. Severne ameriške države razpolagajo že iz lanskega leta z zalogo od okoli 270 milijonov bušljev, a letošnji izvozni višek znaša 100 milijonov bušljev. Kanada ima stare zaloge 240 milijonov, a nove 400 milijonov bušljev, tako da znaša skupni izvozni presežek 640 milijonov bušljev ali 1.740.000 vagonov!

Letošnja žetev v Avstraliji, ki bo nastopila v decembru, bo znatno slabša od lanske. Pričakuje se le 110 milijonov bušljev proti 210 milijonom lani. Kakor druge prekomorske države, razpolaga tudi Avstralija z znatnimi presežki od lani, tako da je preskrbljeno za hrano prebivalstva.

Žitordni kraji v naši državi so prijavili le male presežke čez dovoljeno lastno potrebo, kar po mnenju poznavalcev ne odgovarja stvarnemu stanju. Oblasti so izjavile, da na povišanje odkupnih cen ni misliti, temveč se lahko nasprotno zgodi, da bodo cene znižane. Kljub temu ta pretnja ne pomaga, in kar Prizad dobi blaga, ga dobi samo prisilnim potom. Po časopisnih vesteh je baje vlada dovolila carine prost uvoz raznega žita, med drugim tudi 10.000 vagonov pšenice. Cena pšenici je maksimirana, din 300 za 100 kg pri odkupu od kmeta, din 313 od trgovca fco nakladalna postaja. Pri nakupih od producentov v Sloveniji se mora računati še z dajatvijo din 27 za 100 kg v korist banovinskega fonda, kot izravnavna voznine k ceni pšenice v Vojvodini in v Sloveniji.

Koruza: V Severnih ameriških državah je donos koruze letos slabši kot je bil lani. Pač pa razpolaga ta država z ogromnimi zalogami od lani, za katere ne najde kupca.

V naši državi je koroza povsod odlično obrodila ter se pričakuje rekordni donos. Lepi dnevi v septembru in oktobru so pričarali kmetu milijone in v mnogem olajšali naši državi skrb za prehrano. Vpliv odlične žetve se ne opaža samo pri cenah koruzi, temveč pri vseh drugih pridelkih, tako da se bomo lahko le koruzi zahvalili, če se bo ustavil val draginje in letos ne bo gladovanja v pasivnih pokrajinah. Pričakuje se, da bomo nabrali okoli 400.000 vagonov koruze, s katero količino bomo pokrili lastno potrebo, seveda, če ne bomo izvažali.

Stara koroza se nudi po 342.50—345 fco Indija, sušena po din 250, v storžih pa 100—130 din. Odstotek vlage je v novi koruzi normalen.

Ječmen: se malo nudi, med tem ko je povpraševanje precejšnje. Ozimni ječmen

se prodaja po 350—355, jari po din 412.50 do 417.50.

Oves: Cena se mu je povečala na din 310 do 212.50.

Rž: se prodaja po din 332.50 do 335.

Fižol bački in beli sremski se prodajata po din 407.50—412.50. Drugod so cene večje in dosežajo din 450, v naši banovini tudi čez 5 din. Fižola je letos dosti in ker je izvoz prepovedan, ni računati s previsoko ceno.

Krompir: Cene krompirju so se nekako ustalile. Slavonski Ella-krompir se še vedno nudi po din 95 do 100 din. Stajerski kresnik in roza pozni se prodajata po din 135 do 140. Kranjski oneida stane na Dolenjskem din 160, na Gorenjskem din 175 za 100 kg, fco vagon. Značilno je, da letos v Vojvodini in Srbiji cene ni preveč visoka, saj znaša le 120 do 50 din. Druga leta je bila cena vedno večja kot pri nas, letos pa jo je gotovo potisnila odlična letina koruze.

Sadje: Zaradi nizke cene jabolkom (RM 25.-), ki jo je dovolila Nemčija, je

izvoz popolnoma zastal. Kupovalo se je v glavnem le za domači trg in plačevalo od din 3.5 do 4, za boljše vrste tudi več. Pred dnevi je Nemčija povišala ceno na RM 32 franco meja. Toda pri gornji ceni izvoz ne bo mnogo oživel, ker se za trpežna zimska jabolka že plačuje od din 4.50 do 5, ter bi izvoz pri omenjeni ceni ne bil rentabilen.

Seno in slama: se prodajata po stari ceni. Polkislo prešano seno je po din 100 do 110, sladko 115 do 125, slama po din 60—65 za 100 kg fco vagon.

Zivina: Izvozniki so sklenili, da ta mesec ne bodo izvažali svinj, ker ni blaga, a cene so previsoke napram odkupnim cenam, ki jih dovoljujejo Nemčija in Italija. Cene pisanim svinjam so od 15 do 17 din. Zaradi dobre rodnosti koruze so začele cene popuščati, ker je pričakovati, da bodo producenti začeli na veliko s pisanjem svinj. Tudi izvoz goved je mali, ker je nerentabilen. Izvažajo se samo zrele živine z veleposesev, ki je ne morejo več dalje pitati. Cene še naraščajo in se plačuje za dobro pitane vo'e od 8 do 9.50 din.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 3.— ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 7.50 " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 7.50 " "

$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15.— ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30.— " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30.— " "

1 cela stran = Din 1600.— + Din 60.—
 ogl. takse
 (26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 din in 3 din ogl. taksa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja. Vsakega 12, v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

Oskrbnik

verziran v vseh panogah kmetijskega gospodarstva, odličnih zmoglosti, sicer nameščenja. Dopise na Upravo »Kmetovalca« v Ljubljani — pod »Absolvent kmet. šole, št. 40«.

Služkinja

poštena in zdrava, okoli 24 let stara, ki zra tudi malo kuhati, se sprejme v dobro stalno službo v Ljubljani k dvočlanski družini. Prednost ima sirota brez domotožja. Ponudbi je priložiti sliko in kakšno priporočilo o poštenosti, ter takoj poslati ma: Uprava »Kmetovalca« v Ljubljani, Novi trg 3.

Več malih pujskov

donate pasme, ima naprodaj: Uprava graščine Križ, pošta Kamnik.

Gospodinje pozor!

Večja partija popolnoma novih šivalnih strojev prvovrstnih znamk (iz konkurznega nakupa) je po izvanredno nizkih cenah naprodaj pri tvrdki: »PROMET« v Ljubljani, (nasproti Križanske cerkve). Telef. 43-90. Tudi ob nedeljah dopoldne na ogled.

Kosilni stroj »Dering«

dobro ohranjen, z dvema grebenoma in žetveno napravo, dalje

sadna drevesa

prti: jabolka, hruške, marelice in sred. debelejšje cepilne in silve priznanih sort ima naprodaj: IVAN PERKO, Ljubljana VII., Vodnikova 50.

Fige in slive za žganjekuho

prvovrstne kvalitete ima na zalogi po najnižji ceni tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Aškerčeva 1.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

kupuje:

ranjak cvet, arnika cvet, lipov cvet, jagoda list, robida list, malina list, rman cvet, janežve rože

Posetite

kavarno „TABOR“
v Ljubljani

S. KUNDE & SOHN
DRESDEN

Tovarni znak

Zaščitni znak

Pristne

Kunde

okulacijske nože
frne, drevesne,
vrhne škarje

dobite pri

Kmetijski družbi v Ljubljani

Ogibajte se posnekov z znakom: „DRESDNER MODELL“

UST. 1828

J. Blasnika nasl.

UNIVERZITETNA TISKARNA, litografija, offsetisk, kartonaža, založništvo Velike pratike, vrečice za semena.

LJUBLJANA, BREG 10-12

Najstarejši grafični zavod v Jugoslaviji izvršuje vse tiskovine solidno in poceni.

V tej zalo bi je poleg drugih izšla knjiga:

„SKRIVNOSTI ČLOVEŠKEGA TELES“

ki jo je spisal primarij doc. dr. L. Matko in ki obravnava razne telesne pojave ki vplivajo na to, da se človek razvije v pritiakavca ali velikana, da se zmehčajo kosti, se žensko telo prelevi v moškega in obratno, se določi spol itd. — Knjiga obsega 218 strani in 81 slik ter stane vezana din 70.—, broširana din 64.—.

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neom. zav.

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47. — Brzjavljavi: »Kmetijski dom«. —
Račun pošt. hran. 14.257. Račun pri Narodni banki

N o v e v l o g e 4% do 5%
vsak čas razpoložljive obrestuje po

Za vse vloge nudi popolno varnost. Otvorja tekoče račune. Eskontuje menice. Daje kratkoročna posojila. Izvršuje vse ostale denarne posle.

Mestna hranilnica ljubljanska

je

največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod.

Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe.

Za vse vloge in obveze hranilnice

jamči

Mestna občina ljubljanska.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirom. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim popisom vsake rastline. Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 75.—.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

SACK-ovi plugi so najboljši!

V zalogi pri Kmetijski
družbi in njenih skladiščih

ZAHTEVAJTE PRI VAŠEM TRGOVCU „NAŠ ČAJ“! Mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju ministrstva socialne politike in narodnega zdravja
v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004

Naprodaj pri:

KMETIJSKI DRUŽBI r. z. z o. z.
V LJUBLJANI

CENIK

sadnega drevja in trtnih cepljenk za leto 1940/41

Pridelek sadnega drevja je radi občutne pozebe v pretečeni zimi zelo majhen. Zato zaenkrat sprejemamo naročila le za jesenski odjem. Pomladna naročila bomo sprejemali šele po 15. decembru, če bo še kaj zaloge. Cene so brezobvezne. Slične sorte in kakovost smemo zamenjati, ako ni to izrečno zabranjeno. Radi zamude časa računamo za osebno odbrana drevesca 25% več. Plača se pri prevzemu ali pred odpošiljavitjo, odnosno se brezpogojno prevzame. Embalaža se zaračuna 20.— din za omot. Manj kot 10 drevesc po železnici ne pošiljamo. Reklamacije uvažujemo izključno samo 14 dni po prejemu drevesc. Za različna tozadevna vprašanja prosimo priložiti znamko za odgovor.

VISOKA IN SREDNJEDEBELNA JABOLKA

Poletne sorte: Beličnik, Charlamovsky.

Jesenske sorte: Pisani kardinal, Jakob Lebel, Gdanski robač.

Zimske sorte: Zlata parmena, Landsberška reneta, Kanada, Bellefleur, Boskopski kosmač, Londonski peping, Baumanova reneta, Šampanjska reneta, Ontario, Jonathan, Porenjski krivopecelj, Bojkovo jabolko, Mošanecgar, Besniška voščenka in Bobovec.

I. vrsta izbrana din 15, I. vrsta običajna din 12, II. vrsta din 7.

SREDNJEDEBELNE ŽLAHTNE HRUŠKE

Viljamovka, Hardyjevka in Klapovka.

I. vrsta izbrana din 18, I. vrsta običajna din 15, II. vrsta din 8

VISOKODEBELNE MOŠTNICE

Koroška moštnica, Ozimka in Tepka

I. vrsta izbrana din 18, I. vrsta običajna din 15, II. vrsta din 8

PRITLIČNA JABOLKA

cepljena na dusenec in paradiževce

Poletne sorte: Beličnik, Charlamovsky, Letni kalvil dr. Baum.

Jesenske sorte: Lord Sufield, Pisani kardinal, Jakob Lebel.

Zimske sorte: Zlata parmena, Landsberška reneta, Kanada, Bismark, Rumeni bellefleur, Rdeči bellefleur, Londonski peping, Ananas, Boskopski kosmač, Baumanova reneta, Ontario, Jonathan, Šampanjska reneta, Porenjski krivopecelj, Cesar Viljem, Bojkovo jabolko, Mošanecgar.

I. vrsta din 15.— II. vrsta din 8.— okulati din 10.—

PRITLIČNE HRUŠKE

cepljene na kutno in hruškov divjak

Poletne sorte: Zgodnja magdalenka, Salzburgerka, Klapovka, Stuttgartska kozača, Viljamovka, Amanliška, Sangvinol (Krvavka) in Kongresovka.

Jesenske sorte: Triumph d' Vienne, Društenka, Avranška, Hardyjevka, Charneuska, Pitmastonka, Jeana d' Arc,

Kleržo, Boskovka, Nova Poiteau, Angoulemka, Delovka, Kontesa Pariška, Pastorovka, Druardovka, Abreška krasotica, Zimska postrvenka.

I. vrsta din 15.— II. vrsta din 8.— Okulati din 10.—

SREDNJEDEBELNE ČEŠPLJE IN SLIVE

V avgustu zoreče: Bühlška rana, Kraljica Viktorija, Jefersson, Zelena ringlota, Kirke, Löwenska krasotica.

V septembru zoreče: Ana Späth, Geant češplja, Domača češplja, Bosanska češplja.

I. vrsta izbrana din 12, I. vrsta obič. din 10, II. vrsta din 6

VISOKE, SREDNJEDEBELNE IN PRITLIČNE ČEŠNJE

Zoreče po vrstnem redu: Rana iz Marke, Kassanova rana, Winklerjeva, Frommova srčika, Rottertova, Hedelfinška, Brusniška bela, Črna hrustavka in Büttnerjeva.

I. vrsta izbrana din 18, I. vrsta obič. din 15, II. vrsta din 8

SREDNJEDEBELNE IN PRITLIČNE VIŠNJE

Ostheimska, Lotovka, Veliki Gobet, Min. Podbielsky in Hortenzija.

I. vrsta izbrana din 18, I. vrsta obič. din 15, II. vrsta din 8

PRITLIČNE BRESKVE

Zoreče v juliju: Mayflower, Wadel, June Elberta in Golden Jubilee.

Zoreče v prvi polovici avgusta: Triumph, Rieversova in Zmagovalka.

Zoreče v drugi polovici avgusta: Mignon, Železni kancler, Kraljica Karola.

Zoreče v septembru: Kraljica vrta in I. H. Halle.

I. vrsta din 10.— II. vrsta din 6.—

PRITLIČNE MARELICE

Klosterneuburška, Breda, Ogrska rana, Nanciška.

I. vrsta izbrana din 20, I. vrsta obič. din 18, II. vrsta din 10

Trsnica in drevesnica

Kmetijske družbe r. z. z o. z. v Slov. Konjicah

V prvovrstni kvaliteti, sortah in podlagah imamo na zalogi sledeče trtne cepljenke:

ENOLETNE TRTNE CEPLJENKE

Laški rizling	rup. št. 9 Göthe	Bouvierova ranina	rup. št. 9 Göthe
Zeleni silvanec	« « «	Kraljevina	« « «
Muskatni silvanec	« « «	Kraljevina	rip. port.
Tramíne	« « «	Rdeča žlahtnina	« « «
Modri burgundec	« « «	Beli burgundec	« « «
Modra frankinja	« « «	Portugalka	« « «

Malvazija rip. berl. Kober 5 bb.

DVOLETNE TRTNE CEPLJENKE

Laški rizling	rup. št. 9	Žlahtnina	rip. port.
Zeleni silvanec	« «	Beli burgundec	« «
Tramíne	« «	Zametna črnina	« «
Tramíne	rip. port.	Renski rizling	« «
Muskatni silvanec	« «	Biser iz Čabe	« «
Kraljevina	« «	Modri burgundec	« «

Portugalka rip. port.

KORENJAKI

Rip. port.
Rup. št. 9 Göthe
Rip. berl. Kober 5 bb.

Trtne cepljenke se prodajajo po dnevni ceni. (Do 50 kom. po din 3.— komad.) Interesenti za trte naj se obračajo direktno v Slov. Konjice, event. na isti naslov tudi v Ljubljano.

LANZ

žetveni stroji

Prvovrstna sestava
Prvovrstni material
Prvovrstna izdelava
Prvovrstna zunanost

LANZ-žetveni stroji so v vsakem oziru
neprekosljivi!

HEINRICH **LANZ** MANNHEIM

A. G.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MedićZankl

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače, posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 din, 10 škat. 80 din

Lekarna TRNKOCZY

Ljubljana - Mestni trg 4 (zraven rotovža)

Preprečite žitne bolezni z razkuževanjem semena z **Abavit-novim**

Sigurna in enostavna sredstva za zastrupitev miši, podgan in voluharjev so: **Lepit** plinski patroni, **LEPIT** prašek, **LEPIT** zrna.

Zahtevajte prospekte! — Ta sredstva se dobijo pri Kmetijski družbi in vseh njenih skladiščih: Maribor, Celje, Slov. Konjice, Slov. Bistrica, Novo mesto.

SCHERING A. G. BERLIN.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

MR. DRAŠKO WILFAN

Zagreb, Srebrnjak br. 55. Telefon 64-11.

Brzojavi: „DRAVIL“